Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893
„СВОБОДА“
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень:
вівторок, четвер і суботу
видає
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA“.

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA“
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ЧЕТВЕР, 18-го ВЕРЕСНЯ 1919. Ч. 111. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. THURSDAY, SEPTEMBER 18, 1919. No. 111.

БОРОТЬБА З ВІЙСКАМИ ДЕНІКІНА В КИЄВІ.

Між ґен. Петлюрою і ґен. Денїкіном мало прийти вже до спільного порозуміня.

ЛИТОВЦЇ, ЛАТИШІ І ЕСТОНЦЇ ПРИЙМИЛИ МИРОВЕ ПРЕДЛОЖЕНЄ САВЄТСЬКОЇ РОСІЇ.

Мирова конференція рішила не вмішувати ся більше у внутрішні справи Росії.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

В КИЄВІ ПРИЙШЛО ДО БОРОТЬБИ МІЖ ВІЙСКАМИ ПЕТЛЮРИ І ДЕНІКІНА.

Армія російських добровольців заатакувала українську залогу Киева.

ЛОНДОН, 12. вересня. — Українське пресове бюро доносить, що по занятю Киева війсками ґенерала Петлюри кіннота з армії добровольців ґен. Денїкіна зближила ся до міста і стрінула на українську залогу. Як се подає телєграма, російські добровольцї перевели атак і боротьба стала неминуча.

ҐЕН. ПЕТЛЮРА ПОГОДИВ СЯ З ҐЕН. ДЕНІКІНОМ.

Оба будуть вести спільно воєнні операції проти большевиків.

ЛОНДОН, 13. вересня. — Відносно до боротьби між війсками ґен. Петлюри і ґен. Денїкіна в Києві одержано тепер вістку, що між обома прийшло до полагодженя взаїмної ворожнечі і до порозуміня в справі дальшого веденя спільних воєнних операцій проти большевиків.

ДЕЛЄҐАЦІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ЖИДІВ ВІДІХАЛА ДО КИЄВА.

Жидівська делеґація покінчила вже свою працю в Польщі.

ПАРИЖ, 16. вересня. — Голова американської жидівської комісії, Генрі Морґентав, повернув з Польщі до Парижа і відбув довшу нараду з членами американської мирової делеґації. В протягу кількох днів Морґентав предложить звіт з переведеного слїдства.

Члени жидівської комісії відїхали нині до Киева, щоби вести дальше слїдство в справі положеня Жидів на Українї.

В РОСІЇ.

ЛИТВА, ЛАТВІЯ І ЕСТОНІЯ УХВАЛИЛИ ПРИНЯТИ МИРОВЕ ПРЕДЛОЖЕНЄ РОСІЙСЬКОГО САВЄТСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Мирові наради відбудуть ся в Печорах в околиці Пскова.

БЕРЛІН, 15. вересня. — Представники Латвії, Литви і Естонії, які відбули спільну конференцію в Ризї, рішили приймити мирове предложенє російського савєтського правительства, як се доносить „Льокаль Анцайґер".

Перша нарада в справі уложеня мирових услівій відбудеть ся в Печорах, недалеко Пскова.

Представники трох прибалтійських країв ухвалили приняти франк за монету і знести всякі цлові границі поміж їх державами.

Балтійські краї радять над утворенем союза.

КОПЕНГАҐЕН, 14. вересня. — Німецька телєграма з Мітави доносить, що латиський премієр, Ульман, промовляючи на бенкеті, виданім в честь представників балтійських країв, які відбувають наради в Ризї, заявив, що першою задачею конференції мусить бути утворенє військового союза, а вслїд за тим політичної і економічної угоди. Військовий союз мусить бути звернений не лише проти большевиків, але й проти инших ворогів. Литовський делеґат Шлюпас заявив, що спільна боротьба є конечна як проти большевизму так і проти насильного пановання німецького.

АРМІЯ КОЛЧАКА РОЗПОЧАЛА ЗАГАЛЬНИЙ ПРОТИНАСТУП НА СИБІРИ.

Битва триває вже третий день, але доси ще не порішена.

ОМСК, 15. вересня. — Триднєвна битва, яку розпочав ґен. Дідріхс, командант західної армії омського правительства, не принесла доси остаточного рішаючого висліду. Здаєть ся однак, що побіда перехиляєть ся на сторону сибірської армії.

Ґен. Попеляєв, командант одної зі сибірських армій, держить у своїх руках Ахін-Тюмен проти найліпших війск большевиків, які роблять зусиля розбити 1. і 2. сибірську армію. На захід від Петропавловска ґен. Сахаров занів значну скількість території.

Адмірал Колчак відїхав вчера вечером на боєвий фронт.

Колчак доносить про переломане боєвої лінії большевиків на Сибіри.

ЛОНДОН, 15. вересня. — Адмірал Колчак, продовжаючи свій наступ проти большевиків, переломив в трох місцях їх фронт, як се доносить нинїшний урядовий звіт.

Дальший успіх в сїм протинаступі грозить окруженєм большевицької армії, яка наступає від сторони Тобольска.

Большевики признають ся до невдачі під Царицином.

ЛОНДОН, 14. вересня. — Вчерашна бездротна телеграма з Москви доносить, що большевицькі війска відступили 20 миль на північ від Царицина. Телеграма додає однак, що большевицька кіннота заняла на туркестанськім фронті місто Темір.

Большевицькі війска получили ся з туркестанською армією.

ЛОНДОН, 16. вересня. — Большевицька бездротна телеграма доносить про злуку війск на туркестанськім фронті з війсками, які находили ся в околиці Ташкенту. В сей спосіб додано до савєтської Росії знова величезну територію, яка є незвичайно богата в сирі матеріяли, поживу і бавовну. 241.000 тон бавовни є готових до вивозу.

Англїйцї опорожнюють Баку.

ЛОНДОН, 14. вересня.—Бездротна телеграма з Москви доносить, що англійський командант в Баку повідомив азарбаянське правитлеьство, що англїйський ґенеральний штаб кінчить ся свої справи і в протягу кількох днів опустить Баку.

На Кавказі надїють ся небавом нової большевицької революції.

ЦАРГОРОД, 29. серпня. — Території на Закавказю є розділені тепер поміж три републики: Азербаян, Грузія і Вірменія. В перших двох в останнім часї большевизм так поширив ся, що загал стане по стороні большевиків, скоро лише англїйські війска опорожнять Кавказ. Нема найменьшого сумніву, що обі сі републики нападуть тоді на війска ґен. Денікіна зі заду.

Між Грузинами большевизм поширив ся так сильно, що навіть червоний прапор вони цінять висше ніж свій національний прапор.

Протибольшевицькі війска відзискали місто Онеґу.

ЛОНДОН, 16. вересня. — Телеграма з Архангельска доносить, що протибольшевицькі російські війска перевели успішний протинаступ, здобуваючи поновно місто Онеґу, яке недавно тому заняли були большевики.

Через здобутє Онеґи привернено полученє між архангельським і мурманським фронтом.

Заговір в цїли передачі Архангельска в руки большевиків.

ЛОНДОН, 15. вересня. — Відкрито заговір, який мав на цїли викликати бунт серед російських війск і передати Архангельск в руки большевиків, як се доносить нинїшна телеграма зі Стокгольму.

Сїм осіб, які були учасниками заговору, увязнено.

Брат бувшого царя в головній кватирі Колчака.

ПАРИЖ, 15. вересня. — Великий князь Михайло Александрович, брат бувшого царя Николая II., прибув до головної кватири адм. Колчака, утікши з Перми, де був увязнений большевиками. Лише мало офіцирів Колчака знає його особисто. Як се доносить часопись „Іманіте", великий князь Михайло Александрович відіграє небавом ролю претендента до царського престола.

426 летунів перейшло на службу до російських реакціонерів.

БЕРЛІН, 14. вересня.—„Фрайгайт" доносить, що перед кількома днями перейшов на сторону російських реакціонерів німецький відділ летунів в силї 426 людий, забираючи зі собою також весь матеріял.

Американський посол заявив, що воєнне положенє на Сибіри є непевне.

ВЛАДИВОСТОК, 7. вересня. — Р. С. Морріс, американський посол з Токіо, повернув вчера з Омска до Владивостока.

Американський посол каже, що він відніс добре вражінє підчас свого побуту в Омску, але признає, що воєнне положенє на Сибіри є непевне. Він висказав надію, що Злучені Держави і аліянти дадуть на будуче видатнїйшу поміч, щоби привернути лад на Сибіри.

В НІМЕЧЧИНІ.

В Німеччині надїють ся небавом нової загальної революції.

БЕРЛІН, 16. вересня. — Німецька преса підносить небезпеку загальної революції.

В німецьких політичних кругах панує велике обуренє, що аліянти через зволіканє ратифікації мирового договору утруднюють скоре привернене правильнїйших відносин в Німеччині. Нова революція в Німеччині потягнє тепер за собою революцію і в прочих краях Европи.

Найбільше критичним буде час від 1. січня до 31. марта, в протягу котрого німецьке правительство має зменьшити німецьку армію на 100.000. Така сила рішучо не вистарчить, щоби держати в державі лад під теперішну пору і серед пануючих відносин.

З радикальних кругів доходять часто вісти, що революція в Німеччині буде вже на зиму підготовлена, та що вона буде звістуном сьвітової революції.

Носке грозить Спартакам репресіями.

ДРЕЗДЕН, 15. вересня. — Міністер оборони, Ґустав Носке, промовляючи на конвенції саксонських соціялістів більшости, заявив, що він ужие всїх средств, щоби не допустити до Німеччини російської системи большевизму.

Носке загрозив, що на случай потреби він поступить так, як поступав свого часу в Берлїнї, Гамбурґу, Бремен і Монахії.

Носке називає ідею про сьвітову революцію „банькою з мила" та заявив, що про порозумінє з независимими соціялістами нема що й думати.

800.000 Німців ґотовить ся до виїзду до Росії.

ЛОНДОН, 14. вересня. — Ленін, як видаєть ся, є готовий віддати Росію Німцям. Ленін зробив предложенє, що приймe 800.000 німецьких робітників, забезпечуючи їм добру поживу, помешканє, свободу і добру платню.

В німеччині ведеть ся в тій справі оживлена аґітація. Російське правительство стараєть ся забезпечити собі як найбільше число зелїзничих механїків і робітників у фабриках зелїза. В тій цїли утворено в 15 більших промислових містах Німеччини бюра посередництва. До тепер зголосило ся вже поверх 3.500 механїків.

Макензен інтернований в Солуни.

ВАШІНҐТОН, 15. вересня. — Телеграма зі Солуня (Греція) доносить, що маршалок Макензен, один з найвизначнїйших командантів в німецькій армії, находить ся інтернований в Солуни, куди його привезено в середу.

Мирова конференція поновно домагаєть ся від Німців опорожненя прибалтійських країв.

ПАРИЖ, 15. вересня. — Головна рада рішила вислати ноту до Німеччини, поновно жадаючи, щоби Німцї опорожнили прибалтійські краї. Мирова конференція робить німецьке правительство відповідальним за армію ґенерала фон дер Ґольца, хоч воно сеї відповідальности на себе взяти не хотїло.

В ПОЛЬЩІ.

Німцї нагромадили над границею Польщі 200.000 війска.

ПАРИЖ, 15. вересня. — Телеграма зі Сосновіц доносить, що Німцї нагромадили здовж границї Шлеску що найменьше 200-тисячну армію, яка є кождої хвилї готова вдарити на Польщу.

Польські війска здобули Борисів.

ЛОНДОН, 16. вересня. — Польські війска, які ведуть воєнні операції проти большевиків, перейшли ріку Березину і заняли місто Борисів на східнім березї ріки, 50 миль на північний схід від Минска.

Польській кінноті вдало ся дістати на зади большевицької армії, як се доносить польський урядовий звіт.

Литовцї здержали наступ Поляків.

ЛОНДОН, 14. вересня. — Німецька бездротна телеграма доносить, що литовські війска здержали наступ Поляків в повітах Сейни і Лязди. Зусиля Поляків, щоби заняти зелїзничий шлях Дукшти-Калькінен в цїли здержаня наступу Литовців на Двинск, були безуспішні. Зелїзничий шлях позістав в руках Литовців, які зводять тепер боротьбу з большевиками на передмістю Двинска.

В СЕРБІЇ.

Цїлий сербський кабінет уступив.

ВАШІНҐТОН, 15. вересня. — В суботу цїлий сербський кабінет подав ся до димісії і князь реґент приймив його резиґнацію, як се доносить вістка, яка наспіла нині пополудни до департаменту заграничних справ.

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ РІШИЛА НЕ ВМІШУВАТИ СЯ У ВНУТРІШНІ СПРАВИ РОСІЇ.

Всі війска аліянтів мають опорожнити російську територію.

ПАРИЖ, 16. вересня. — Триднєвна присутність Ллойда Джорджа в Парижи довела до цікавих важних подій. Англїйські мирові делеґати формально накинули мировій конференції нову політику супроти Росії, яка полягає у відкликаню всїх аліянтських війск з Росії.

Вчера пополудни англійська місія подала до преси звіт, в якім говорить ся, що головна рада „пятьох" приймила предложенє Англії в справі відкликаня аліянтських війск з Росії.

В ІТАЛІЇ.

Д'АНУНЦІО ПРОГОЛОСИВ ЗЛУКУ ФЮМЕ З ІТАЛІЄЮ.

Місцеві італїйські війска перейшли на його сторону.

ЖЕНЕВА, 15. вересня. — Ґабрієле д'Анунціо при підмозї ударних війск здобув контролю у Фюме і проголосив злуку міста з Італією.

Містови грозить анархія. Бриґада італїйських війск, яка недавно опорожнила була Фюме, повернула назад без офіцирів і увязнила місцеві власти та команданта італїйської залоги, ґен. Пітталюґу.

Як се подають вісти, американські війска, які находили ся в містї, всїли на кораблї, а англїйські і французькі забарикадували ся у своїх касарнях.

Ґабрієле д'Анунціо має до своєї розпорядимости 26.000 війска. Ряди його війск з кождою годиною зростають.

У Фюме поширила ся вістка про упадок італїйського правительства.

Італїйському кабінетови грозить кріза.

ПАРИЖ, 16. вересня. — Кабінетови Франціска Нітті грозить упадок з приводу його заяви в справі останних подій у Фюме, як се доносять вісти з Риму.

Італїйське правительство опинило ся в дуже критичнім положеню тим більше, що Фюме стояло під тимчасовою контролею мирової конференції.

Італїйський ґенеральний штаб вислав до Фюме ґен. Бадалія, який видав до жовнїрів проклямацію, щоби вони сейчас повинували ся приказови військових властий і повертали до своїх відділів. Жовнїрів не послухали візваня.

Останні події у Фюме викликали критичне положенє в цїлій Італії. Велика часть загалу симпатизує з капітаном д'Анунцієм. Натомісць урядові круги заявляють, що крок д'Анунція може спричинити Італії великі клопоти і наразити її на тяжку втрату.

В АНГЛІЇ.

АНҐЛІЯ В ПЕРЕДОДНИ ПОЛІТИЧНОГО ПЕРЕВОРОТУ.

Становище робітників і останні події в Ірляндії вказують на скорий упадок теперішного правительства.

ЛОНДОН, 16. вересня. — Анґлія находить ся нині в передодни великої бурі політичної і економічної. Богато голосів підносить ся, щоби зарядити нові загальні вибори. Показуєть ся іменно, що коаліційний кабінет, який був конечний в минувшині є тепер не на часї і безпотрібний. Революційні заворушеня в Ірляндії і становище зорґанізованих робітників в Анґлії кажуть здогадувати ся, що житє теперішного коаліційного кабінету вже недовге. Доповняючі вибори виказують, що правительство зовсім втратило довірє народа.

Лише нові загальні вибори можуть відвернути небезпеку ґенерального страйку. Робітники підносять яко один з головних арґументів, що теперішний кабінет не є представником волї народа, та що, коли він не уступить добровільно і не будуть заряджені нові вибори, робітники змусять його силою страйку.

В АВСТРІЇ.

АВСТРІЇ ГРОЗИТЬ ЦІЛКОВИТА РУЇНА.

Небезпека голоду і фінансове банкротство.

ВІДЕНЬ, 14. вересня. — Внутрішне положенє Австрії зближаєть ся до пропасти. Лише сильне центральне правительство могло би в части охоронити край від руїни. Але виглиди на се дуже слабі. Як нині справа стоїть, кожда провінція, кожда околиця в Австрії веде політику на власну руку, а всї вони відносять ся ворожо до центрального правительства у Відни.

Австрії грозить вже в короткім часї цілковита руїна. Її головними причинами є: небезпека голоду і постійне обниженє вартости корони. Центральне правительство не показало ся всилї одно й друге спинити.

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business Manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ВІДОЗВА ҐРАФА МИХАЙЛА ТИШКЕВИЧА, ГОЛОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕЛЄҐАЦІЇ В ПАРИЖИ.

Париська ґазета **Petit Republique** помістила отсю заяву ґрафа Михайла Тишкевича, голови делеґації української народної републики в Парижи:

Передівсім треба тямити про два головні завданя, які має тепер уряд Української Републіки, а саме: осягнене признаня самостійности України та боротьба проти большевизму.

Україна не має инших честилюбних бажань, як зорґанізувати противобольшевицьку демократію та жити в добрих зносинах зі своїми сусідами.

На початку нас дуже мало піддержували в нашій боротьбі з большевиками. Ми не тільки мали трудности бороти ся з військами Леніна, нам треба було ще й захищати нашу землю заразом перед Румунією та Польщею. Се було більше ніж корисне для большевизму.

Ми старались о помічну акцію від аліянтів і вжили всіх засобів та зусиль, щоб полагодити сі величезні трудности.

Згода з Румунією була першою маніфестацією сеї політики.

Сам я був завсіди найзавзятійшим прихильником українсько-румунської спілки. Бесарабія не може бути цілком чужиною; можливо, що за винятком двох повітів населеня її є цілком румунське. Зовсім буде справедливо, коли ся гарна країна повернеть ся до Румунії.

Деякий час ми боялись воєнних намірів Польщі, а питане про східну Галичину могло накликати великих непорозумінь і трудностий. Се країна з чистим українським населенем і, ми були дуже схвильовані порішенем мирової конференції, котра поручила там тимчасову владу Польщі.

Отверта заява народнього самоозначеня, що могло-б остаточно порішити питане, не могло нас запевнити. В дійсности Ляхи проголосили яко правдивість, що їх тимчасова окупація продовжить ся сім літ і, що за такий довгий час вони мали-б спромогу обляшити українське населене; до того-ж вони почали навіть вживати справжніх колонізаторських заходів, бо користуючись ворожнечою, до котрої довели наше бідолашне населене чергові наїзди, а також втеча й знищене, **Ляхи почали оселювати в східній Галичині селян з Мазурщини.**

Українсько-польська згода, про котру говорять телеґрами, мати-ме великі наслідки відносно боротьби з большевизмом. В тім, що відносить ся особливо до справи східної Галичини, **я думаю, що треба повторювати сі телеґрами з Варшави з великою осторогою.**

Український уряд покладаєть ся на порішене мирової конференції, порішене котрої відповідати-ме правам і справедливости.

Алеж як лишити сі питаня в подробицях, то сі дві згоди творять велике значінє, бо вони справджують вкінци можливість утвореня муру проти большевизму, про необхідність котрого нема суперечки.

Відразу з'являть ся засоби, а за ними й наслідки того, бо успіх українського війска, румунського і польського зробить ся негайним.

Відтак, большевизм буде вигнаний з України незабаром, куди він зайшов тільки з наїзником; він має проти себе всіх українських селян, котрі призвичаєні до своєї землї і, котрі бажають перед усім незалежности, повстаючи одночасно проти большевиків Леніна і проти царизму Денікіна.

Україна жадає незалежности.

Було-б дуже несправедливим її не признати тому народови, котрий проливав свою кров для аліянтів на протязі трох літ, котрий здобув Галичину і Вірменію, котрий сам один зі всіх поневолених народів не побояв ся й відважив ся повстати проти німецького засилля. До того-ж я запевняю, що втихомирене сього повстаня було страшенно криваве в селах, котрі котрі знаходять ся довкола моїх маєтків, не говорячи про инші.

Країна, котра згодилась на таку велику жертву за свою волю й незалежність як Україна, — має право на волю.

До того-ж ми її використаєм на найбільшу користь сьвітового спокою. Україна богата, населенє її дуже працьовите і ми не загаїмось упорядити наші грошеві засоби, щоб глянути в очи тому тягарови, котрий на нас наліг, бо ми й самі домагаємось виплатити велику частину російського довгу Франції.

До того-ж незалежність України се запорука проти російсько-німецької спілки, котра вже готуєть ся. Анархічна Росія нам найнебезпечнійша за всі сусідні держави, як була-б небезпечна і Росія царська на чолї з царем, котра змела-б усе, висловлюючись реченями одного післанця Денікіна і Колчака: На превелике щастє така Росія сильна тільки в канцелярії затишній, та в деяких покоях.

Отсе саме й починають розуміти у Франції.

Сі погляди я боронити-му в Парижи всіми моїми силами і додаю особисто, що я маю цілковите довіре, покладаючись на мудрість мирової конференції, а разом і на мудрість нашого народу. Колиж тепер наші сусіди стали нашими спільниками, ми маємо можливість розпочати швидку й конечну боротьбу з большевиками та з большевизмом.

Щодо мене то я підбадьорений найщирійшим натхненем згоди, працювати-му невтомно, підносячи високо прапор незалежности моєї країни-вітчини, в повній згоді з нашими сусідами, з якої я особисто навіть бачу користний ґрунт на добробут економічний.

НА СУД ПЕРЕД КУЛЬТУРНИМ СЬВІТОМ З ПОЛЬСЬКИМИ ОПРИШКАМИ!

(Віденський „Український Прапор", з 23. серпня 1919).

В сьогоднішнім числї зачинаємо друкувати ряд описів про муки й терпіня, які приходить ся виносити нашим братям і сестрам в польській неволї та під польскою окупацією. Факти знущань і нелюдських зьвірств є такі страшні, що перед ними блїдне навіть найбуйнійша уява вродженого злочинця. Кождий поодинокий факт вистарчив би на се, щоби заморозити кров в наших жилах на спогад і думку, що чогось подібного довелось нам зазнати після пятьох страшних літ війни, яких ніде — навіть в ославленій на цілий сьвіт північній Франції, ніхто не пережив в такий важкий спосіб, як ми у східній Галичині. Але всї факти разом взяті перевисшають усе допускаємє. Ми у східній Галичині вже — так сказати — привикли до мордів, знущань і арештів. Зараз після вибуху сьвітової війни прийшла до нас „власна" армія. Нездарність висших і низших команд, трусливість поодиноких військових частин відбивали собі славні австрійські та мадярські герої на мирнім населеню. Немов Юда-Іскаріот явив ся тоді при них польський жандарм, польський староста та при помочи чужих катів робив свої рахунки зі своїм національним противником. Ми не забули тих тисячок неповинних жертв ляцьких преторіянів, які повисли на галицьких шибеницях, не забули тих могил, які виросли по таборах всіляких Талерґофів і Терезієнштадтів. Тямимо добре й імена тих, які помагали власними руками катувати наших селян, жінок та інтеліґенцію. Прийшла російська армія. І знов потяглись довгі ряди арештованих та інтернованих на Схід, в глибину Росії, в тайги Сибіри, в пустині Туркестану. По році вернула назад австро-німецька армія і зачались муки населеня, звязані з його побутом на близшім і дальшім терені воєнних операцій. Безчисленні виселеня, безоглядні реквізиції, крадежі й висмоктуваня виснаженої до краю рідної землї. Ох, які страшні були сі довгі роки війни для нас і скільки терпінь переніс на собі наш нещасливий люд! Чи є людське серце, аби було всилї їх зясувати, їх віддати зрозумілим для всіх словом? Але мимо всього, мимо океану горя і терпінь душа народна осталась непоколебимою. Немов останного жебрака, як каже поет, окрилювала кождого надія, що прецінь колись прийде конець недолї і що нам добре сонце, як найнизшому з найнизших, подасть окраєць свого золотого весла. І прийшла хвиля. Розкували ся кайдани, змучений нарід встав. Останками своїх сил підвів ся на ноги, щоби збудувати нову хату свободи для себе і для своїх дітий. Чи бажав він чужої кривди або наживи легкої, як другі? Ні. Свого власного, сього, що його, сеї землї осьвяченої потом і кровю десяток поколінь і волї, волї, братерства братнього... Та знов, як неоднократно підняв ся на нього зі землї лукавий ворог. Підступом, обманом й інтриґою вспів затуманити очи могутних володарів сьвіта, які далеко, в чужім місті подивились на нього байдужим зором зимних і короткозорих калькуляторів. Невже справді так має стати ся, щоби вопіюча до неба кривда великого народу закріпла в ціпкі форми політичного поневоленя? Хоч яка важка є дійсність, ми не хочемо й не можемо в се повірити. Час останного визволеня з найстрашнійшої неволї вже не за горами. Воно прийде, правда й справедливість пробють ся крізь море брехонь і побідять. Тоді прийде також час остаточного порахунку з лютим ворогом, який щойно тепер відкинув личину (маску) з лиця і станув перед нами в справжнім виді.

Та поки се станеть ся, що діеть тепер? Нехай вам скажуть сухі, німі факти. Земляки! З нашими братами й сестрами дієть ся щось неповнятне, страшне! Австрійці вішали, Москалї арештували й вивозили, але Ляхи сьвідомо й холоднокровно стремлять до того, щоби фізично знищити 3½ міліона людий — наших, рідних, кревних, близших і дальших знакомих, увесь наш нарід. Перше були поодинокі факти, були спорадичні вибухи низких інстинктів, тепер іде систематичне мордоване одних одиниць за другими. Вже по скромним обчисленям караєть ся в польських таборах понад 120 тисяч наших людий. Що дня вмирають сотки. Ляхи зі зимним вирахованем вбивають наші нещасні жертви на те, щоби сі зробили місце новим. Так має йти в колїсце аж до моменту, коли у східній Галичині настане вимерле кладовище, пригожий для польського заливу ґрунт. Нам і перше замикали товариства, публичні інституції, часописи, друкарні та школи. Брали закладників. Та минуле — се дитиняча забавка супроти сього, що творить ся тепер. Всякий сильний і здоровий нарід винесе без поважнійшої шкоди такі переслїдуваня. Але жаден нарід не винесе, як його безборонного звяжуть по рукам і ногам та зачнуть вбивати покотом, немов мух в матни. Забирають нам нашу землю; невже мають мордувати нас, забирати нам се, що кождому найдорозше — його житє? Адже після сеї страшної війни не одній території прийшло ся міняти державного власника і Бог сьвідком, що відносини між старим і новим паном ніде не були найідеальнійші. Німецька Чехія перейшла до рук Чехів, великі частини Угорщини до Румунії і Югославії, південний Тироль до Італії, ба навіть — Альзація й Льотаринґія до Франції; хиба чув хто від Німців чи Мадярів чи кого другого, що його бють при зміні власти канчуками до безтями, що його запроторюють без найменьшої причини до тюрми, там знов побивають, морять голодом, приневолюють живити ся травою й листєм з дерев, не дають воздуха, оплювують і безчестять його найсьвятійші почуваня? Нічого подібного ніхто з нас не чув ні читав. І тільки одні Ляхи позволяють собі на се з нами. Ви зважте. Всї концентраційні табори польські, всї тюрми й нори позавалювані нашими нещасливцями до сеї степени, що навіть нема місця для нових пришельців. В кождій годині, мінуті й секунді, коли ми тут сидимо, там під побоями польських опричників віддають останний віддих сотки наших братів і сестер, вмирають з голоду з німою розпукою в запалих очах стількиж наших найлїпших і найдорозших. І не думайте, що сидять там якісь меньше знані сіроми. Ні. Сидять наші національні провідники, еліта нашою селянства, найкрасші представниці жіноцтва, наші сьвященики й вояки. Чим же є знущанє римських імператорів, чим звироднїла фантазія середновічного Малятести супроти здичілого мозку такого поручника Недзвецкого, котрий мучить свої жертви не лише фізичними тортурами, але й морально знущаєть ся над ними, немов дикий зьвір бажаючи натїшити ся видом їх терпінь? Нині ми дійшли до крайної черти. Для нас справа політичної будуччини рідної землї відсуваєть ся на дальший плян. Одно, що мусимо вчинити, се виратувати наших громадян з пащі опянілого шалом ненависти ворога. Всї вони там по тюрмах і таборах, в довгі важкі години дня, в страшні години ночи ждуть і молять ся о поміч від нас. Мусимо, мусимо їм сю поміч дати. Не хочемо вірити, щоби не найшов ся шлях до сумлїня культурного сьвіта. Звертаємо ся з горячим проханем до наших офіціяльних представництв і до широких кругів громадянства на еміґрації, щоби негайно взяли ся до праці. Вже і так ми занадто довго мовчали, занадто довго легковажили собі сю справу. Тепер чаша горя перелила ся вщерть. Виведім на суд цілого культурного сьвіта польських опришків. Звернім ся до Европи й Америки зі збірками фактів та документів, яких прецінь маємо доволї. Всюди є вже по сьвітових центрах наші представники. Нехай обєктивні описи говорять за себе. До польських концентраційних таборів і тюрем мусять заглянути очи безсторонних міжнародних місій. Хоч увага сьвіта запрятана развраз посторонними справами, то прецінь міжнародна совість ще не притупила ся до того степеня, щоби не заворушилось навіть найбільше закаменїле серце на вид сього, що переживають наші мученики в польськім ярмі. Ми бачили неоднократно, що подібна акція у других народів все вінчалась успіхом. Нема сумніву, що і в нас при вмілій роботі буде таксамо. А коли ні, то принайменьше сповнім наш не національний, а чисто гуманітарний обовязок. Сповнім його, бо инакше совість нашу задусить той крик розпуки, який кличе до нас від рідних братів з глибини польського пекла та вини нашої не змиє жадне оправданє, а проклін неповинних жертв пійде за нами аж до гробу.

З ПЕКЛА ПОЛЬСЬКОЇ НЕВОЛЇ.

(Віденський „Український Прапор", з 23. серпня 1919).

Командант 2-го куріня, 17-тої бриґади, поручник І. О., якому вдало ся втечи з польської неволї, розказує про відносини, серед яких живуть наші полонені й інтерновані, ось що:

Я попав ся в польський полон 11-го липня с. р. на відтинку Беремяни-Жниброди над Стрипою, де моя бриґада здержувала польський наступ зі заходу. Проти нас стояли переважаючі польські сили з дивізії ген. Желїговского, 1-ший і 6-тий полк уланів, курінь піхоти під командою майора Пітля й три батерії артилерії. Мимо сього наші слабі сили здержували Поляків від 3-тої години рано до пополудня. В полудне Поляки проломили наш фронт на півдні, зайшли на зади й більшу частину мого куріня взяли в полон. Мене приведено до поручника 6-го полку уланів Янушевского. Сей казав розібрати мене до нага, забрав моїх 1.100 гривень, годинник, черевики, одежу, старий австрійський офіцирський і наверхний ґумовий плащ, а навіть шлюбну обручку з пальця. Всї вичислені річи польський „герой" при моїх очах поховав до власної кишені або вдягнув на себе. При розбираню його прибічник вдарив мене кілька разів нагайкою по голові так, що вибив мені глибоку криваву рану на чолї, якої слід остав ся й доси. Таксамо, стягаючи обручку з пальця, поранили мене тяжко. Мене відставлено опісля в лахмітях до села Беремян, де вже були инші наші полонені. Тут я надивив ся на подібні операції з товаришами недолї. В приявї майора Пітля кождого обрабували. Многих побили буками, лянцами й прикладами (кольбами) крісовими. Головно звертала ся ненависть польських зьвірюк проти мужви від машинових крісів. Їх всїх Поляки порубали шаблями так, що кождий мав на тілї по 5 і 6 глибоких ран. Непритомних і залятих кровю повкидувано на віз і відставлено до Золотого Потока. Про обкидуванє найгидшими лайками в роді шубравці, кабани, ск... сини і т. п. вже й не згадую, бо се в „культурної" польської армії пасущний хлїб. В Золотім Потоці, куди незабаром привели й нас, я не вподобав ся був якомусь польському фельдфеблеви і той засудив мене на смерть. Він відвів мене на бік, приложив револьвер до висок і був би вбив, колиб в останній хвилї не були його завізвали до команданта. Він кинув мене зі словами, що незабаром прийде назад порахувати ся зі мною, але я в межичасї замішав ся в товпу і так виминув нехибної смерти з рук ляцького опришка. Нас замкнули до замкових келїй. В ночи польська ескорта далї нас рабувала й обдирала. До хорунжого Кузьми прислав в ночи якийсь польський штабовий офіцир свого чуру по шкіряні камаші, які бачив в нього, і здер. Ми звертали ся до капітана Лєшневского з проханєм о інтервенцію, та, очевидно, безуспішно. Слїдуючого ранка нас повели до Нижнева. Тут військова ескорта з дивізії Желїговского передала нас в руки галицьких частин, розльокованих по етапах. Держали нас цілий час під голим небом і на придністрових моклаках. Рабунки, наруги й побиваня продовжувались далї за дозволом стацийного команданта. Тут нас завагонували до худобячих возів, саджаючи по 60 людий до воза. Завважую, що за цілий сей час, себто від 11-го до 16-го, отже майже за цілий тиждень, ми не дістали поживи ні разу. Першу т. зв. чорну каву або зачорнену чисту лїтну воду ми дістали щойно в Перемишли, куди нас спрямували. Місцеве селянство й жіноцтво виносило нам по дорозі хлїб, молоко і всяку страву, але ескорта відганяла від нас людий нагайками. На кождій стациї влазили до возів зелїзничники, за допомогою ескорти витягали людий на двір, клали на землю й побивали буками та нагайками до безтями. Головно знущали ся станиславівські зелїзничники. В Перемишли нас відставлено до табору на Засяню, де є комендантом поручник Недзвецкий. Той ще раз обшукав лично всїх старшин і замкнув нас до тюрми. До малесеньких келїй, знаних давних австрійських темниць-одиночок, клїток найбільше обему 5 кубічних метрів, Недзвецкий повсаджував по 15 і більше людий. Одно віконце в горі забите, воздуха буквально ні крихітки, притім за тонкою стіною находила ся кльоака, від якої невиносимо воняло. Ми просили плютонового, щоби відкрив нам вікно. Сей годив ся на се, але жадав заплати 100 корон за годину. Тому, що ми були обрабовані до тла, то не були всилї зібрати поданої суми й купити собі трохи воздуха. В тюрмі сидїло крім нас маса других полонених й інтернованих зі сьвітської та духовної української інтеліґенції. Обходженє з ними страшне. Рано о годині 10-тій всїх виганяють прикладами на вправи, кажуть скакати, повзати по земли й сїдати на ципочках (у присядки). Для наруги кажуть співати притім українські національні пісні. Хто не хоче або не може вправляти, того бють що сила нагайками. З тюрми відставили нас до табору на Засяню. Там ми найшли понад 20 сьвящеників, 150 сьвітських українських інтеліґентів, 30 пань і панночок та около 1000 селян, а в тім числї жінки з малими дітьми, нелїтних хлопців і дївчат, калїк і старців. Якусь глухоніму жінку замкнули під замітом головної зради за се, що на питанє польського офіцира, де находить ся наше війско, не дала, бо не могла дати, жадної відповіди. Був один калїка-інвалїд без правої ноги й обох рук. Сього приарештовано під замітом спроби прорваня зелїзничих рельсів. Малого 8-лїтного хлопця знов яко „небезпечного аґітатора" й т. п. В таборі є осібна варта, т. зв. панцирки. Їх задачею є ходити з дротяними канчуками й побивати що сила кождого без розбору, хто тільки навинеть ся під руки. Що здичілі опричники не дивлять ся ні на стан жертв, ні на вік, ні на пол, се розумієть ся само собою. Побивають селян, пані, панночки, жінки, сьвящеників і дітий на рівнї. Першої ночи побили вони одного 75-лїтного старця так, що той до рана помер. Його назвиско знає інтернований о. К. Дня 19. липня привезли зі Львова придніпрянську місію Червоного Хреста, яка мала всї міжнародні папери й документи. Сю місію в числї 4-ох чоловік держали Поляки насамперед повний місяць у Львові, вічно манили її надією на виїзд, а опісля приарештували. Дня 20. липня пополудни з нас сформували траспорт. На його чолї поручник Недзвецкий поставив двох дурноватих жовнїрів, убрав їх в синьо-жовті ленти, шапки прикрасив написями: Петлюра, Петрушевич, Україна й др., та кажучи їм співати сороміцькі пісні, повів через місто. Сам ішов біля них, і коли нещасні хорі переставали співати, бив ліскою, аби співали далї. Польська публика ставала на хідниках й оплескувала видовище. Місцеві інтерновані інтеліґенти казали нам, що в сей спосіб відходить з Перемишля кождий транспорт.

До Берестя ми приїхали 23 липня. Нас не хотів приняти задля браку місця жаден другий табор — ні у Варшаві, ні в Івангороді, ні в Щипюрні, ні табори в Познанщині, отже відставлено нас до новоназначеного табору в Берестю т. зв. Шопи — Буг. Ся шопа, се комплекс довгий на 200, широкий на 150 кроків. На нїм стоять 2 більші й 1 меньша шопа, які служили за австрійських часів на склад саперських матеріялів, отже бараки є голі, без долівки, без провітру й вікон. Стоять вони над самим берегом Буга. Перед першим малим бараком є лятрина (уступове місце), призначена для цілого табору. Перша шопа поділена на дві частини. Одна призначена для офіцирів, друга на шпиталь. Дві дальші призначені для мужви. На сім окрайці землї сидить збита маса 5.500 людий. Сидять всї просто один другому на шиї. Прохід немислимий, бо коли би вийшли з бараків всї нараз, то не сталоб місця. Воздух страшний. Ми просили команданта табору, підпоручника Зборовского зі Львова, щоби усунув нас з нашого бараку, який находив ся на три кроки від лятрини, але безуспішно. Страшнійшою зьвірюкою в людськім тїлї є його помічник — Жид, підпоручник Бренер. Води чистої нема ніде. Табор увесь обснований дротом. Тому приходить ся пити воду з Буга, яка в сїм місци занечищена калом і відпливами з лятрини. В бараках нема жадних прич до спаня, ані клаптика соломи. Усе спить покотом на сірій земли. Раз зявив ся в таборі командант твердині, ґен. Шамота. Ми прохали його о полекшу, на що він відповів: „Будьте вдоволені, що живете! Ви пощо били ся? Коли вам зле, то здихайте й так!" І справді гинуть наші люди в тім пеклї скорше ніж мухи. Перш усього від голоду. Їсти дають два рази на день. Рано тепла вода звана чорною кавою, після полудня горохова зупа. Та зупи дають так мало, що половина арештантів не дістає нїчого, а друга половина хапає немов зьвірята по пару горошків прямо в рот. Як ми прийшли до табору, всюди ще зеленїла трава й листє на деревах. Тепер з них ні слїду. Люди повискубували траву зі землї й пообривали листє з дерев та поїли. Всї повиснажувані, ходять немов живі трупи зі западеними лицями й очами. Богато вже обезсилених до такої степені, що не можуть підняти ся з барлога й тільки серед мук ждуть на смерть, як на спасенє. В таборі царить страшна епідемія тифу, горячки й червінки. Денно вмирає приблизно 50 людий. Нема жадних лїків ні лїкарської опіки. Між полоненими є 2 наших медиків, та вони безсильні. Одно, що роблять — се переносять найтяжше хорих до т. зв. шпиталю, який віддалений від других бараків на кількадесять кроків, і тут хорі догасають. По таборі ходять польські жовнїри й побивають тих на-пів живих трупів в лахмітях нагайками. Всюди роздають ся проймаючі крики божевільних, яких ніде не вивозять. Решта сидить по кутках на-пів гола й безвпинно оббирає себе з воший, якими люди обсипані немов пороком. Справді картина гідна уяви Данта. Раз прийшов оглядати наш табор якийсь французький полковник та Поляки сказали, що ми большевики, отже він не хотів з нами говорити, махнув тільки рукою і пійшов. Також сповістили нас, що має приїхати до Берестя американський делеґат Морґентав. Ми виписали розпучливе письмо до наших американських земляків з проханєм о поміч, о білє, але чи воно дійшло їх рук, не знати, бо письмо пійшло до таборової канцелярії, яка певно його знищила. Нема сумніву, що коли наші представництва й культурна суспільність сьвіта не вступлять ся за нещасними жертвами польських кровопийців, то до 2-ох місяців не остане живим в таборі ні один чоловік.

Для інформації знайомих і рідні подаю імена товаришів старшин, з якими був у Берестї: Сотники — Покорний, Марусєвич (шеф ґен. штабу сірої дивізії) і Ґрохольський. Поручники — Мельник, Целевич, Когис, Грубельний, Філяс, Фармазів, Федоришин, Мороз і Вінклєр. Четарі — Сениця, Доникевич, Дзівінський, Кокорудз й Івасечко. Хорунжі — Цимбала, Кузьма, Мельник, Ґеречка, Грубельний, Карбовник, Коцюба, Ілюк, др. Західний, Вознєчко, Дембіцький і Калитка. Підхорунжі — Онищенко, Мануляк і Дудич.

В других берестейських таборах сидить около 80 старшин і 8.000 людий полонених й інтернованих Українців.

— Менї вдало ся замішатись до переходячого транспорту повертаючих з Росії австрійських Німців і по деяких пригодах у Варшаві й Кракові дістати ся до Відня — сими словами закінчив український офіцир своє страшне, грозою проймаюче оповіданє про прожите в польськім пеклї.

НОВІСТЬ! ДЛЯ НЮ ГЕВЕНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ І УКРАЇНОК І ОКОЛИЦІ, НОВІСТЬ!

ЗАХОДОМ СПІВАЦЬКОГО ДРАМАТИЧНОГО КРУЖКА „БАНДУРИСТ" В НЮ ГЕВЕН, КОНН.

ВІДОГРАЄСЬ ЧЕРЕЗ ДВА ВЕЧЕРІ, Т. Є.

В СУБОТУ, 20. І В НЕДІЛЮ, 21. ВЕРЕСНЯ (SEPT.) 1919 РОКУ

НА ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ ПІД Ч. 127 ПАРК СТРІТ

величаву драму з козацького житя в 5-тьох діях зі співами під назвою

СТЕПОВИЙ ГІСТЬ

Річ дієть ся по весні 1648 року. Написав Б. Грінченко.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Стефан Золотницький, шляхтич, не молодий............тов. Петро Федів
Ясь, його син від першої жінки............тов. Михаїл Гіна
Василина, друга Стефанова жінка............тов-ка Текля Матвійчук
Яким Демченко, Василинин син від першого чоловіка, козак............тов. Іван Плуговський
Наталя, дівчина Василинина, годованка, сирота, з богатого козацького роду, родичка далека, Василинина............тов-ка Марія Дубель
Мартин, не молодий чоловік, з мужиків, у пана за отамана............тов. Кароль Стасюк
Ничипір, чоловік, слуга в панському дворі............тов. Ілько Чимерез
Мусій, ще молодий парубок, слуга в панському дворі............тов. М. Підскальний
Івга, дівчина, слуга у Золотницького............тов-ка Марія Климковська
Кобзар, дід............тов. Михаїл Підскальний
Стара баба............тов-ка Марія Гоцуляк
Поважний чоловік............тов. Андрій Лисак
Грицько, селянин............тов. Прокіп Савчук
Перша дівчина............тов-ка Анна Климковська
Друга дівчина............тов-ка Аделя Климковська
Трета дівчина............тов-ка Марія Виселик
Четверта дівчина............тов-ка Марія Федоришин
Пята дівчина............тов-ка Павліна Мислічка

Козаки, польські жовніри, посполиті люди, чоловіки, парубки, жінки, челядини, челядки.

Суфлер ЙОСИФ ДИЦЕМБЕР.

Перед представленем і на кождій перерві будуть декламації і співи.

Режісер тов. П. ФЕДІВ. ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНІ 7-МІЙ ВЕЧЕРОМ.

ЦІНИ МІСЦЬ: 75, 50 і 35 ЦЕНТІВ.

ДІТИЙ БЕЗ РОДИЧІВ НА ГАЛЮ НЕ ПУСКАЄСЬ.

ДОРОГІ РОБІТНИКИ І РОБІТНИЦІ! На се представлене запрошуємо Українців і Українок і инших з Ню Гейвен, Дербі, Ансонії, Шелтон, Сімор, Меріден, Бріджпорт, Ню Брітен, Стамфорд і околиці. Ся штука під сейчас якраз надаєсь до відограня, бо як знаємо, клята Ляшня загарбала у свої руки цілу Галичину і в зьвірський спосіб знущають ся над Українцями а до того ще клятії Ляхи чвакять ся, що український нарід дуже їм за то вдячний, що вони ним заопікувались. Отже еще раз просимо Вас, приходіть численно на се представлене а побачите своїми власними очима як клятий Лях уміє опікуватись нашим народом. Побачите також як хитро уміє загарбати сиріт…ий і вдовиний маєток у свої руки. **КОМІТЕТ.**

СЛОВО ПІД УВАГУ ЗАГАЛУ.

(Допись з Вашінґтону, Д. К.).

Переглядаючи українські часописи знайдено много оголошень, запрошень і т. и. про ріжні балі, представленя і забави. От візьмім „Свободу" з дня 11 вересня, с. р. Там знайдемо девять відозв і оголошень про представленя і балї, а лише одно оголошене про віче.

Чи аранжерам тих балів і представлень не прийде на гадку, чи тепер пора для нас забавляти ся? Тепер, коли наша кров ллеть ся в старім краю, щоб здобути нам і нашим дітям красшу долю? Чи се не утрата енергії тепер коли вся наша сила повинна бути звернена до одної цїли, а се — освободження України?

Чи не ліпше було би, колиб ми замісць робити представленя і балї зробили віча і дали про себе знати Америці? На балї і представленя ще час буде, але коли ворог нас переможе, тодї нам буде запізно робити віча. Тепер на се є час і не пора нам тепер забавлятись представленями і балями.

Ми Українці в чужині не маємо способу встати в ряди тих, які за нас кров проливають, але маємо инший спосіб, а се — віча.

В многих місцевостях Українці вже робили віча. Велика скількість тих віч не осягнула своєї цїли. Мусимо памятати, що віче вічу не рівне. Поодиноке віче осягне лиш тодї свою ціль, коли дасть знати Американцям про Українську справу. Се ще не є осягнене цїли, коли все, що віче зробить, є вислане телеграми до президента. Віче осягне лиш тодї свою повну ціль, коли американські часописи в даній місцевости заговорять про українську справу. Коли яке віче не удалось, то сему є лиш та причина, що аранжерам було більше на гадці заманіфестувати себе перед українською публикою ніж заманіфестувати українську справу перед американською публикою.

Щоби кожде віче осягнуло свою ціль, аранжери повинні заінтересувати американські часописи. А щоб се осягнути, аранжери повинні мати американських бесїдників на вічу і по змозї провадити віче в англійські мові. Майже в кождій вічевій телеграмі, ми „співаємо", що „ми, зібрані на вічу американські ситизени і т. д", а чому сього не покажемо ділом?

Многі місцевости уважають свою патріотичну працю за укінчену, коли зроблять одно віче. Коли так всї будемо думати, тодї в короткім часї ми мусїлиб перестати робити віча. Хотяй би ми робили віча що місяця одно в кождій місцевости, се не буде гріхом.

Литвинів в Америці не є більше від Українців, але пересічний Американець або і конґресмен, переглядаючи конґресовий рекорд, буде думати, що їх тут є много. Причина сьому та, що в конґресовім рекордї, який нотує всякі петиції до Конґресу, кождий завважить множество петицій висланих Литвинами до Конґресу. Тимчасом коли знайдеть ся одну українську петицію на тиждень, то се ще добре.

Б. П.

УКРАЇНСЬКІ ВІЧА І МАНІФЕСТАЦІЇ.

ДО УКРАЇНЦІВ У БІНҐЕМТОН Н.Й.

Збори Укр. Нар. Комітету відбудуть ся в неділю, 21. вересня, о 6-тій годині пополудни, в церковній гали при Клінтон улици.

Просить ся всїх членів Укр. Нар. Комітету прийти в означенім часї, бо є дуже важні справи до полагодженя, а також уряд здасть справоздане з віча 13. липня, зі зборів загальних дня 20. липня, з віча 24. серпня, зі зборів 25. серпня і зі спеціяльних урядових засїдань. Просить ся прийти і тих, котрі хотїли би вписати ся в члени У. Н. Комітету.

Просить ся всїх тих, котрі є щирими Українцями і є вдоволені вічами, прийти на збори, бо будуть дуже важні наради про слїдуюче українсько-литовське віче. Прийдіть і впишіть ся, аби одиниці самі не працювали, бо для одиниць є затяжко.

На зборах виберуть ся колекторів, котрі піндуть по українських хатах збирати жертви на фонд визволодження східної Галичини з пазурів польських панів. Чи розумієш ти, український хлопе, сю важну справу? Як розумієш, то бери ся до роботи. Прийдіть усї на збори, де собі поговоримо, хто нас визволодить: чи ми самі чи наша недбалість по коршмах.

Від 21. вересня У. Н. Комітет буде в бінґемтонській околици збирати жертви, і буде записувати ся імя кождого Українця, котрий щонебудь жертвує, а також оголосить ся в часописях імена тих, котрі нічого не схочуть жертвувати. Ліпше не називатись Українцем, ніж бути зогнилою колодою, бо инакше не мож назвати тих, котрі в теперішну хвилю є недбалими ані до праці ані до жертв.

Місцевий Укр. Нар. Комітет що сили до сего часу працював і буде далї працювати, хотяй би які трудности і перешкоди мав.

Просить ся прийти на збори членам і не членам.

ЗА УРЯД МІСЦ. У. Н. КОМІТЕТУ:
Павло Поточняк, предсїдатель; **Григорій Чарнецький,** секретар; **Іван Сташко,** касієр.

ПОЗІР, НОРТГЕМПТОН І ОКОЛИЦЯ!

Заходом українського Народного Комітету в Нортгемптон, Па., відбудеть ся **в неділю, 21. вересня, о годині 10.30 рано,**

ВЕЛИКИЙ ПРОТЕСТАЦІЙНИЙ ПОХІД

улицями Нортгемптону, а потім віче в німецькій галї. На вічу будуть промовляти найліпші бесїдники по українськи і по англійськи. На похід і віче запрошуєть ся всї українські братства, товариства і сестрицтва з Нортгемптон, Ормрод і околиції та взагалї всїх Українців, котрим лежить на серци доля і воля рідного краю і народу. Там в старім краю наш віковий ворог Лях палить, рабує, нищить наші міста, села, церкви замикають, переміняють в костели або стайнї, невинних людий мордують, наших народних провідників кидають в тюрму. І нема кому упімнути ся за нашим бідним народом, за нашими братами і сестрами. Їм не вільно піднести голосу протесту. Але ми, Українці в Америці, можемо запротестувати проти польських злодійств, зьвірств і насильств над нашим народом. Ми можемо просити американський сенат, аби він упімнув ся о кривди нашого народу. Ми мусимо представити американському народови наші кривди. Проч із зайдами Ляхами з нашої української землї! **Україна для Українців!**

Представителї українських братств, вибрані на мітинґу, є слїдуючі: від парохії: о. М. Кузів, Т. Заячківський, В. Коченаш, Павло Ткач, В. Призванський, Н. Шутурма, І. Крамар, Іван Левицький, Н. Коченаш і І. Коченаш. Від бр. св. Николая, відділ „Провидїня": Іван Кирило, Гр. Загорулько, Василь Саюк, Гр. Соловій, Гр. Шкільняк. Бр. св. Михаїла, відділ „Провидїня" з Ормрод: М. Легкий, І. Горбовий. Бр. св. Петра і Павла У. Р. С.: Теодор Мицьо, Січові Стрільці У. Н. С.: Іван Дробот. Сестр. св. Ольги У. Н. С.: Теодозія Демчук і Г. Михалїцький. Бр. Соединенія: Мих. Пятак. Бр. Успеня Пр. Б.: Мих. Сушко і Атан. Цекот. Представителї взивають всїх членів, аби взяли участь в походї і вічу. Кождий Українець з Нортгемптоп і околиції має народний обовязок явити ся в походї і на вічу. Покажім Американцям, що ми любимо свободу і бажаємо свободи нашому народови в старім краю.

Український Народний Комітет в Нортгемптон, Па.

ПОЗІР, УКРАЇНЦІ З ДІТРОЙТ, ГАМТРАМК І ОКОЛИЦІ!

Отсим подаєть ся до відома, що **в неділю, дня 21. вересня, о годині 2.30 пополудни,** відбудеть ся

ВЕЛИКЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

проти страшних і нечуваних насильств польської армії у східній Галичинї на безборонним українськім народї.

Віче скликують українські жовніри американської армії до „Української Хати", 22 Ґрейлінґ Аве., Гамтрамк, Міш.

Проте кличемо всїх околичних жовнірів, як також всїх Українців, котрим залежить на визволеню українського народу, громадно явитись на сїм вічу.

ЗА КОМІТЕТ:
Олекса Загірняк, Йосиф Сміжка.

ПОКЛИК ДО УКРАЇНЦІВ СЕЛА ЛАГОДОВА, ПОВ. ПЕРЕМИЩЛЯНИ, ГАЛИЧИНА.

Кружок „Лагодівська Поміч" в Ню Йорку запрошує всїх односельчан з села Лагодова як з Ню Йорку так і з околиції прибути на збори до Народного Дому, 217-219 Іст 6-та ул. в Ню Йорку, в суботу, 20. вересня, о годині 8-мій вечер. Цїлию зборів є поміч рідному селови. Сподїваємо ся, що Ви, дорогі Братя і Сестри, відозвете ся на сей поклик і прибудете на збори. Нашим обовязком є подати помічну руку своїм рідним там за морем, котрі гинуть в страшній нуждї спричиненій наїзниками.

Товариші і Товаришки з Лагодова! Покажім на дїлах, що ми розуміємо клич: „Один за всїх, всї за одного".

ВІД ВИДІЛУ УКР. КРУЖКА ЛАГОДІВСЬКА ПОМІЧ:
Василь Костів, предс.; **Микола Крамар,** скарбник; **Ів. Цимбала,** секр.

ЩЕ З ПРИВОДУ СТЕЙТОВОГО ВІЧА В КОНЕТИКАТ.

(Допись з Гартфорд, Конн.)

Роблять Українці віча. Посходять ся, побалакають, відтак гроші зберуть, а відтак дрімають.

Кожде віче має лунати розголосом між американською публикою. Однак сего нема. Лише вічевики загріють свої серця. Але се України не спасе.

Аж ось було стейтове віче в Конетикот. Порозсилали вічеві петиції і посипались відповіди від Вилсона, від ріжних послів, ґовернорів, сенаторів. Хвалять, навіть дякують і обіцюють поміч. Хто лиш читав ті листи в українських часописях недавно, то кождому мусїло впасти на ґалку, що стейтове віче в Ню Брітейн щось зробило такого, чого не вспіли зробити инші дотеперішні віча і збори.

Тому отворіть очи і оглянь-те, що воно таке. Се та книжочка, яку далось видрукувати, а в якій Українці одного стейту кличуть до цілого цивілізованого сьвіта о ратунок перед Ляхами. Такого грімкого голосу Українців ще не було. Такого голосу кождий слухає, хоч би й не хотів.

Мабуть кождий сенатор, що ту книжочку читав, задумав ся, коли дізнав ся, як Ляхи нас люто гнобили. Тота мапа, що там є вибита в тій книжці, також говорить за себе, бо вона показує мерзкість ляцького нахабства і ляцьку плюгаву підлоту, що Ляхи ще перед війною свої діти вчили, що наш край є український і виписали нам „Русіні", а тепер сьвітови блахмана в очи пускають, що там лише вони самі, а „Русінів" нема.

Я є з Гартфорд і в стейтовім комітеті в Ню Бритейн ніколи не був, а пишучи се, маю лиш добро України на серци, бо я дізнав ся, що сей комітет зібрав лише коло $200.00 на ту книжку і замісць видрукувати її в сто тисяч примірниках вони видрукували лиш кілька тисяч.

Як Українці того комітету не піддержуть, то Ляхи зрадіють.

Сам я бачив, як дехто головою крутив і казав не дам, не візьму, не хочу. А чого? Бо не вмію читати по англійськи. Не вмієш читати по англійськи, то книжки не бери а доляра дай за книжочку і дай другому, най читає.

Іван Новіцький,
Гартфорд, Конн.

БРАМАДАТА І РАДОВАН.

Оповідане Н. Лєскова.

Переклав **Ярослав Весоловський.**

I.

Давно колись були в Індіях два сумежні царства: одно звало ся Бенарес, а друге Казальське. В однім з них, у Бенаресі, володів цар, що звав ся Брамадата, а у другім, в Казальськім царстві — Радован. Не було між ними єдности, тільки вічна незлагода, а то через те, що в них були ріжні вдачі й понятя, так що їхні бажаня розходили ся в кождій справі. Бенаревський цар, Брамадата, був великим войовником і куди не рушить ся, зараз хоче всїх побити або в ясир пігнати. Зате Радован не міг стерпіти війни і все клопотав ся тим, аби в його країні був спокій, щоби люди один другого не займали та щоби всї поровень трудили ся, мали свою одежу й їду, а чужого добра нікому не завидували та нічого чужого собі не брали.

Через те, що оба царі мали відмінні схильности, то й на їхніх дворах і у всіх підданих ішло все инакше.

Брамадата радів тоді, як він когонебудь побє і загарбає чуже добро. Радован знова тїшив ся тоді, як у него все тихо і всі люди працюють та живуть засібно, не стараючись перегнати один другого обманом або опутати брехнею й хитрощами. Та як у хороброго Брамадати, так і в господарного Радована не завсїди було все в ладу.

Радовановим людям навкучили ся мир і тишина і ось вони стали говорити:

— Що нам з того, що ми живемо тихо й мирно в супокою? Нині тихо й завтра знов тихо, — се вже надоїло нам і кудиб ми за свою границю за якимнебудь ділом не пішли, то не маємо у сусідів такої пошани, як люди з царства хороброго Брамадати. Приходить ся нам жити й достатно й вигідно, але якось образливо та невесело...

Оттаким ропотом докучали люди цареви Радованови довгі роки і приходило ся йому не мало горя перетерпітиізза того, що його люди не розуміли користи мирного житя і завидували другим военного гамору и вояовничої слави.

А в царстві Брамадати кривдували собі люди на війну тай роптали оттак:

— Що нам за хосен із нашої военної лицарскости?! Чим більше золота й срібла ми натащили собі, то все у нас тільки дорожіє і нема вже кому навіть орати, ні управляти риж, ні пасти товар. Одних перебито, а другі вернули такими калїками, що як дивиш ся на них, то аж серце крає ть ся. Лїпше би було нам жити із всіма по сусідськи і з ніким не ворогувати.

Почув бенареський цар, непобідимий Брамадата, що його хоробрі вояки, у яких щемить у кістках, не радують ся своєю давною хоробростию, а завидують тим, котрі вік цїлий в спокою прожили, і розгнївав ся. Зараз приказав довбишеви взяти великий барабан і ходити над рікою та бубнити із всеї сили так, аби гомін розходив ся водою по цілому царстві, післав ще й крикунів здоровенних верхами на слонах, аби вони в саму середину народу вїзджали і проголошували военний поклик всім людям, хто захоче іти на лютих сусідів і все добро їх забрати й поділити між собою, а їхні землї підбити під одну державу Брамадати і наложити на них великі податки. Як почули сей поклик в Брамадатовім царстві люди здорові — перестали в ту мить слухати своїх стариків, яким збридло военне житє, а вхопили луки й стріли, взяли щити, прибрали ся в панцирі тай пішли війною на своїх лютих сусідів... Швидко покорили вони царство царя Радована; тих, хто хотів оборняти ся, повбивали або покалїчили, а самому Радованови хотїли звязати руки на крижах і вести його на вужевці за царем Брамадатою, як він буде вертати із побідними військами назад у свою столицю. Смирний цар казальський Радован переніс терпеливо всї свої втрати, а не міг погодитись із тою думкою, як його будуть вести на вужевці серед сьміху побідників і його бувших підданих, що кинули тепер свій мирний обичай і самі взяли удїл в побіднім торжестві царя бенареського, Брамадати. Щоб не переносити сего пониженя, сказав Радован до своєї жінки цариці: „Чим швидше скидай із себе царські одяги, що остали ся на тобі і віддай їх жебрачці, а від неї візьми бідний одяг. Я зроблю тесаме і от ми, вкрившись лахами, втечемо по тихоньки і заховаємо ся в таке місце, де за нами ніхто й не подумає шукати і будемо там жити до віку, або до часу, коли в нашій судьбі наступить яка зміна".

2.

Радованова жінка згодила ся на все. Вони обміняли свої останні царські шатї у бідаків і втікли серед темної ночи із своєї Казалї, стали ховати ся в лїсах і пустинях. Але до них дійшла швидко чутка, що цар Брамадата, почувши про їх побіг, страшно розгнївав ся, потратив богато людий своїх а також і їх давних підданих за те, що вони випустили Радована з його жінкою, царицею Рупті, так що Брамадаті нікого вже не буде вести за собою на вужевці в той час, як входити-ме до свого Бенаресу під прапорами яко побідник. Після сього приказав Брамадата наново бити в бубен над рікою і кликати на все царство, що хто із своїх або чужих людий дасть знати, де ховають ся Радован і його цариця Рупті, той дістане від царя Брамадати великі царські дари, а крім того повезуть його на знак пошани на прибранім слони слїдом за звязаним Радованим і його царицею Рупті та виріжуть його імя острим клином на камени, щоб тямили про нього внуки й правнуки.

Як довідав ся про се цар Радован, то аж затряс ся із страху й жалости, що ізза нього погублено так богато людий тай промовив тодї до цариці Рупті: „Здаєть ся, ми не добре зробили, що сховали ся. Через те погибло марно богато люда, до тогож годі нам з тобою вкривати ся тепер і в лахмітю: хтонебудь пізнає нас і видасть царю Брамадаті. Великі дари спокусливі, а й почести змінчиві. — я не можу покладати ся на нікого із моїх давних слуг. Чи не лїпше буде, як ми підемо самі тай зголосимо ся? Як ти думаєш?"

Цариця Рупті переговорила чоловіка, щоб він не йшов зголошувати ся Брамадаті, а порадила йому ховати ся в инший спосіб: вона посовітувала не крити ся довше в лісних дебрах і пустинях, але йти прямо до столиці бенареського царства і жити там серед убогих людий в незвісности, бо там ніхто й не подумає шукати за ними; там зможуть вони жити зовсім супокійно. Послухав цар Радован своєї жінки і ось помандрували вони до Бенарес як жебраки. Зайшли туди ніким не пізнані і поселили ся між простими робітниками, що жили із щоденного зарібку. І ось тут почула цариця Рупті, яка доси не мала ніяких дітий, під своїм серцем бите нового житя і повила прегарного хлопчика, якого назвала Довгоживом.

Імя отсе прийшло їй на думку тому, що його батько до його вродин довго турбував ся, а він може буде довго жити і може розплатить ся за наші злидні із нашим ворогом Брамадатою. І прожили так у незвісности Радован із Рупті та з своїм сином Довгоживом цілих десять літ в столиці бенареського царства між простими робітниками. Важка праця змінила батька й матір Довгожива так, що вони подабали на свій давнїйший вид хиба о стільки, як стебелинка сїна на сочисту траву. Всеж таки перед судьбою не вспіли заховати ся.

3.

Двигав раз на собі колишний цар Радован важкий тягар тай утомив ся під ним на смерть... От і забаг викупати ся в ріцї. Лише що зняв він із себе лахміте, яким був оперезаний в поясї, та хотів улїзти до води, як його побачив один богач, що проходжував ся по свому садї, а який передом ще перед руїною казальського царства був у нього постельником. Отсей вельможа пізнав у Радована на бедрі родимий знак — пятно темної краски, неначе малу пташку із головкою захованою під крільцем і сейчас постановив видати свого колишнього володаря новому цареви бенареському. Він показав його жовнїрам, які забрали Радована враз із жінкою тай повели їх до царя Брамадати. Довгожива не взяли, раз тому, що його не було під ту пору в хаті при родичах, а по друге тому, що він нічим не провинив ся супроти царя Брамадати.

Радована і його жінку Рупті велїв цар Брамадата звязати і водити по цілій своїй столиці так довго, аж обведуть їх по всїх улицях і заулках, аж побачать їх всї, хто живе в Бенаресі, і свої й заїзжі. Відтак мали їх вивести за місто на пусте поле і розсїчи кожде на половину й на четверо.

Оттак водили Радована і його жінку Рупті, а їхній синок, Довгожив, ішов за весь той час за родичами тай плакав. А як після показаня їх всїм людям привели Радована й Рупті на місце страченя, став Довгожив просити, щоб йому було вільно підійти до батька та почути вітцівську науку на ціле житє.

Попросили царя Брамадату о дозвіл на те, і він його не відмовив; дозволив побачити ся батькови з сином, але приказав, щоб йому донесли, що саме поручить Радован свому синови, аби знати відтак, чого йому надіятись по Довгоживі — добра, чи лиха.

От і допущено хлопчика Довгожива, щоб він побачив ся із своїм батьком Радованим, а сей анї не став жалувати перед сином за житєм, анї не скаржив ся на свою долю, лише промовив до нього отсими словами:

— Мій сину, Довгоживе, не гляди надто далеко, не диви ся й надто близко, а памятай, що ворожнечу замирують ся не ворожнечею, але лагідностию.

Більше говорити Радован навіть не захотів, а тоді виконано на нїм і його жінцї присуд Брамадати. Колишного царя казальського і його жінку кинули звязаних на землю і розсїкли мечами вперед на половину а відтак на четверо і полишили їх в горячому поросї, а до їх обезображених тїл приставили сторожу, щоб вони остали ся тут без ніяких похоронів, аби всї знали, яка доля жде тих, хто не покоряєть ся перед царем Брамадатою.

4.

Хлопчина Довгожив виростав між простим народом і знав, як треба обходити ся з людьми, щоб осягнути те, чого бажаєть ся, а хотів він передівсім того, щоб розрубані тїла його нещасних родичів не валяли ся в поросї, аж їхне мясо обгризуть птахи, а кости обдує вітер. Він забаг спалити тлїнні останки свого батька й матери на костирі, як се є звичаєм в індійській країні. Довгожив зібрав чим швидше все, що було у їхній хатчині тай продав, а за добуті гроші купив два великі збани вина солодкого а два вина міцного, а крім того роздобув ще два оберемки смолистих дров і нахучого хворосту. Хворост і дрова сховав у ярузї, а солодкими винами став частувати сторожу, що берегла розсїчених тїл. Як жовнїри вже троха підтягли собі, то Довгожив став доливати до солодкого вина міцного і так їх напоїв, що заснули твердим сном. Тодї Довгожив відтащив їх всїх на бік, а із яруги приніс дрова й хворост, поклав на костирі розрубані тїла батька й матери і підпалив. В ту мить заняв ся костир і високо підняв ся пахучий дим із смолистих дерев. В полумени згоріли вже давно тїла Радована й Рупті, а жовнїри все ще спали і не будили ся.

Оттодї царевич Довгожив — як се наказує звичай у їхньому краю — на знак пошани для своїх родичів обійшов попелище тричі довкола із зложеними на грудях руками і не оглядаючись, пійшов відси прямо в лїсну дебру, оплакував там довго тїла батька-матери та став роздумувати над батьківською наукою: як зрозуміти слова: „не гляди надто далеко, не диви ся й надто близко, тому що не ворожнечею замирують ся ворожнечу, а милосердєм". І отсе зрозумів він вперве, що сидїти й плакати із горя по втраті се все одно, що: „дивити ся дуже близько", так як би чоловік мав за житя тільки марнувати час у тузї за тим, що вже минуло, а чого повернути вже не можна.

Рішивши так, встав царевич Довгожив із місця, на якім довго сидів, плачучи під високим деревом, і пійшов між людські оселї, щоб жити між людьми із своєї працї. Довго не міг він найти ніякої роботи. Переходячи так із місця на місце, прийшов знов до Бенарес, в столицю царя Брамадати, тай станув на площи, на якій збирають ся бідні люди і ждуть, поки їх не закличе хто на денний заробок.

Тут простояв він від ранку до горячого полудня. Одних зарібників вже розібрали, другі повертали без роботи в свої халабуди, а він все ще оставав і ждав, тому що був голодний і не мав куди йти.

І оттодї, саме в найбільшу спеку надійшов сюди царський конюх і сказав:

— Ти стоїш без роботи і не йдеш до дому. Очивидно не маєш куди йти, отож чи не пійшов би ти зі мною на роботу?

— Я тільки й жду на се — відповів Довгожив — веди мене, куди хочеш, я готов робити все, щоб лише з тої роботи не було шкоди для других.

— Не бій ся за се, — відповів конюх — нікому другому не вийде шкода із тої роботи, на яку я тебе кличу. Не вкривати-му перед тобою й того, що із неї може вийти халепа для тебе самого. У нас, бачиш, у царській конюшни є богато слонів, а коло кождого з них є по двох наставників; між тими слонами є один новий, дикий, якого лиш що зловлено. Його боять ся всї, тому що він не одного із своїх наставників зловив трубою і шпурнув ним геть із свого стійла, а другими бив об стїни до смерти і роздоптував ногами. Ось і нині убив він свого остатнього наставника і ніхто не важить ся тепер зайти до його стійла. Всї волїють радше перетерпіти царську кару, ніж зблизити ся до слона. До тогож слон сей припав цареви Брамадаті дуже до вподоби, і ось конюший закликав мене і сказав: „Іди — де хоч — шукай чоловіка, що схотїв би обходити сього слона. Я дам його плату чотири рази більшу ніж другим, а як такого чоловіка не найдеш, — то мусиш іти сам до його перегороди, а нї то стратять тебе як людину непослушну цареви". Оттаке то жде мене, а я, мій приятелю, маю й жінку і пятеро дїтий, а до того ще живуть мої старенькі родичі. Змилосерди ся наді мною і як ти не боягуз, то йди найми ти ся за наставника при тім лютім слони. Може бути, що він не терпить тих, хто підходить до него з острахом. Ми всі, надивившн ся на него, потрухлїли, а ти не зазнав ще від него страху, то може підійдеш до него сьміливо.

— Добре, гаразд! — промовив Доброжив. — Що тут богато говорити, у тебе є жінка й дїти й родичі, а я сам один на сьвітї, без роду й рідні. Пійду я за тебе тай спробую. Чи вийду цїло, чи нї, а відверну лихо геть від тебе.

За сим словом пійшов Довгожив з конюхом до слонячих стаєн царя Брамадати, що відобрав у него і його царство Казальське і стратив його батька й матір.

5.

Як люди, що служили в царських стайнях слонів, почули, що прийшов новий чоловік, який з доброї волї і охоти готов обслугувати слона, то не могли з дива зійти і зібрали ся гуртом, аби дивити ся, як він входити-ме до просторого стійла, в якім стояв слон, прикований за ногу до стояка, збитого із пяти грубих палїв, вбитих у землю від корениіща до самої голови та обведених трома рядами грубих мідяних обручів.

Прийшов також начальний конюший, аби подивити ся на Довгожива і сказав йому:

— Ну, входи без страху; вийдеш цїлим, то я дам тобі чотири рази більшу плату, як другим і довідаєть ся цар про тебе — будеш у него у великій ласцї, а згинеш — то кривдуй собі сам на себе, ми тебе не неволимо; ідеш з вільної волї.

— Так, — сказав Довгожив — я йду з вільної волї і то не задля великої плати анї задля сподїваної ласки, але просто тому, щоби віддати моє житє тому, кому його треба.

А рівночасно згадав слова свого покійного батька тай міркує: „Здаєть ся, що я не дивлю за близко, а не гляджу й надто далеко, лиш дивлю ся так, як треба, тому, що чоловікови треба конче помагати, коли йому грозить лихо; про себе на будуче годі довго роздумувати: те, що далеко, виявить ся само".

Після того відітхнув Довгожив повною грудию сьвіжим воздухом і заспівав грімко на всю губу про тесаме, про що думав, тай почав нагортати в коші рижового зерна, що стояло приготоване на купі на корм для слонів. Як насипав три коші рижу, що становили щоденну слоневу порцію, поставив кіш на голову і з веселою піснею на устах увійшов без страху до стійла дикого слона.

Слон ждав на него, водячи трубою на всї боки, але при входї Довгожива не кинув ся, як се робив при входї других і дозволив йому висипати кіш рижу в ясла і вийти цїло із стійла. Як Довгожив приніс, співаючи, другий кіш, то слон став із радости клапати ухами, а за третим кошем зігнув навіть свою трубу і почав нею гладити Довгожива.

Про се оповіщено самому цареви Брамадаті і він сам забаг подивити ся на Довгожива тай приказав перед своїм лицем співати пісні. Спів Довгожива припав відразу до вподоби Брамадаті і він полюбив молодого наставника і за ясний вигляд його лиця і за мужеську сьміливість і за чудовий спів. І відозвав ся бенареський цар Брамадата до Довгожива отсими словами:

— Ти будеш наставником при моїм могучім, дикім слони і будеш брати в четверо тільки платнї, що другі, їсти й пити будеш із мого стола, а як поробиш своє в стайни, обійшовши слона, то скидай із себе одяг наставника і надївай лїпше убранє, яке я тобі дам сам, тай приходи до мене кождої днини, щоб передімною співати й розмовляти зі мною.

Молодий Довгожив подобав ся Брамадаті відразу, а як він став приходити до него кождої днини до палати й співати перед ним, то припав цареви до серця незвичайно, і так зєднав собі його своєю ласкавою вдачею і розумним осудом кождої справи, що став для царя наймилїйшою людиною. Брамадата перевів його на житє із слонячих конюшень до своєї палати і не хотів розставати ся з ним і на малий часок. Де сам сидить, там і його придержує, куди виїде — туди везе і його з собою і на війни і на перегони і на лови на тигрів і инших зьвірят. Назвав уже цар Брамадата Довгожива не слоневим наставником, а царським щирим приятелем. Але анї Брамадата, анї його дворяни не знали, що Довгожив се ніхто инший як рідний син страченого казальського царя, Радована.

Оттак прожили Брамадата з Довгоживом цїлий рік в дружбі, завидній для всїх дворян царських, а в другім році зайшла між ними дивна пригода.

6.

Виїхав раз цар Брамадата на лови тигрів. З ним ішов почот його придворних людий і найлїпших стрільців, а поровень з ним їхав верхом на кони Довгожив. Розпочало ся велике польованє; убили вони вже чимало зьвірів, аж ось вискочив на них величезний тигр і почав люто увихатись. То покажеть ся на очи й розірве людину, то знов ховаєть ся в дебрах. Розлютив він всїх і всї стрільцї кинули ся за ним в погоню, так що всї розбігли ся на ріжні боки й розгубили ся в лїсї. Годї скликати ся в лїсї; один другого не бачить тай не помітили, що в запалї загубили десь свого царя. А цар Брамадата опинив ся в непрохідній гущавині тільки в двійку із Довгоживом. Тут почув він смертельну утому тай каже до Довгожива: — Я хочу заснути, а бою ся, щоб мене в снї не вкусила яка їдовита гадюка. Розгнуздай швидко наші конї і поприв'язуй їх до дерев, най ходять кругом і пасуть драву, а сам сядь, най я на твоїх колїнах зложу свою голову. Бережи мене, поки я не просплю ся і не наберу стільки сили, щоб ми могли вибрати ся із сего лїса.

— Гаразд, — каже Довгожив: — зараз станеть ся все після твоєї волї.

Рознуздавши конї, і розпустивши на них попруги сїдел, поприв'язував їх Довгожив на довгих ременях до дерев, аби могли пасти траву, а сам розстелив свою одіж, сїв під деревол, зложив ноги на хрест і уложив собі на колїнах голову царя Брамадати. Цар, як лише приліг головою до Довгоживих колїн, то із за нестерпної спеки і втоми заснув зараз сном твердим, як камінь.

Довгожив сидів і стеріг царя, щоб до него не підкрала ся із трави яка їдовита гадюка й не вкусила його та обмахував галузкою лице сплячого царя, а сам, дивлячись на його лице, став думати-гадати:

„Отсе спить на моїх колїнах бенареський цар, Брамадата, що заподяв не мало лиха усьому нашому царству казальському: він повбивав наших добрих людий, а других забрав у неволю і замучив одних у неволї на важких роботах, а других збив із шляху лагідности і навчив їх невірности й жорстоких военних звичаїв. Він загарбав у мене всї стада й табори і скарбницю і засоби їди, а землї нї мої підбив під себе ізза одної пустої жажди, бо лишив їх без управи, щоб лежали відлогом в запустїню. Без ніякої провини убив ще й мого батька і матір і перед самою смертию дав їх на поругу, водячи на посьміховище цїлим містом. Відтак розсїк їх на куснї та бажав, аби їхні розрубані тїла валяли ся без похорону в порохах... Але ось прийшов час, аби я за те все лихо порахував ся з ним!"

Довго думав над сим Довгожив і навіть не стямив ся, як його рука добула швидко із похви меч. Він підняв його над відкритим горлом Брамадати, але в тусаму хвилину, як Довгожив хотів повести острим мечем по горлї сплячого царя, майнув йому через голову батьківський заповіт і він сказав собі:

— Мій батько, як його вели на страченє, сказав менї: „Мій сину, Довгоживе, не гляди анї задалеко, анї заблизко, тому що ворожнечі не замирують ся ворожнечею, але милосердєм". Не добре буде, як я не послухаю сих слів мого батька.

Так сказав собі Довгожив і його рука вложила меч назад до похви.

Та не відразу утихла ся боротьба в серци Довгожива, не відразу уступила темна жажда мести перед сьвітлим милосердєм. Тричі опановувало його бажанє мести і тричі добував він свого меча і наставляв його вістрє над відкритим горлом сплячого Брамадати і тричі знов вкладав його назад до похви, згадавши батьківські слова. Як сховав свій меч до похви пораз послїдний, то Брамадата став у снї страшно кидати ся, пробудив ся тай каже:

— Ох, твердо спав я, але страшно налякав ся, так що не можу прийти до себе.

— Чого? — спитав Довгожив.

— Того, що менї приснив ся страшний сон, немов би ти підіймав надімною острий меч і хотів ним перерізати моє горло.

7.

Як се Брамадата промовив, то страшна месть на ново закипіла в серці Довгожива і він озвав ся до царя охрипилим голосом:

— Те, що тобі снило ся, діяло ся на яві — і за сим словом вхопив одною рукою Брамадата за волосє і перегнув його голову через колїно так, що ціле горло вигнуло ся луком на верху, а другою рукою добув меч, і приложивши його до Брамадатового горла, став йому казати:

— Знайже тепер, бенареський царю, Брамадато, що я, Довгожив, є сином казальського царя, Радована. Ти заподіяв нам богато лиха, відобрав у нас стада й табори, скарбницю і всякі засоби; що більше — замордував батька й матір, але тепер прийшла черга і на тебе, прийшов час, щоб я пімстив ся за твою ворожнечу — мусиш загибати.

Хотів уже Довгожив рушити рукою і перерізати Брамадаті горло, але ось царське лице залило ся сльозами і страшно викривило ся від жаху. Бенареський цар обняв колїна хлопця Довгожива і серед слїз став його просити жалісним голосом:

— Даруй менї житє, мій сину, Довгоживе. Даруй менї житє, дозволь менї із своєї ласки ще дивити ся на сьвіт.

А Довгожив усьміхнув ся і промовив йому у відповідь:

— Та же ти цар! Чогож ти просиш: чиж я можу тобі дарувати житє! Тільки ти можеш менї дарувати житє, а не я тобі.

— Ох, сину мій, Довгоживе, — відповідав йому цар Брамадата: — так було воно через весь мій вік, коли то я міг після моєї волї відбирати житє у своїх людий і у своїх данників, та не так воно склало ся в отсей час, якого я ніколи не бажав бачити над собою, а який однаково постиг мене. Тепер твоя власть надімною, і я бачу свій давний гріх, коли казав відбирати людям житє, яке їм дав сам Бог. За се мучить ся моя душа страшною мукою і я прошу під твоїм мечем милосердя у тебе, мій хлопче: даруй менї житє, мій сину. Довгоживе! — даруй менї житє і повір менї досьвідному, що як ти не потягнеш мечем по моїй шиї і не відділиш голови від плечий, то побачиш більше радости, ніж вбиваючи мене за зло, яке я заподіяв твоїм невинним родичам.

А Довгоживови прийшли знов на память передсмертні слова його батька і лють в його серци обнизила ся і став на него сходити дух милосердя. Він відняв меч із шиї царя і сказав:

— Дарую тобі житє, але й ти не відбирай вже нікому житя. По сім всунув Довожив меч до похви і оба вони з царем Брамадатою обняли ся і стали з собою розмовляти, немов на ново народившись.

8.

В розмові забаг бенареський цар, Брамадата, пізнати все лихо, якого зазнав Довгожив враз із своїми родичами через його давну лютість, та як то стало ся з самим Довгоживом, що він запанував над своїм гнївом. Довгожив розповів Брамадаті про все, що він перетерпів, а як дійшов до того, як його спасли від гніву слова, які сказав йому перед смертию його батько: „ не диви ся анї задалеко анї заблизко і знай, що ворожнечу залагоджуєть ся не ворожнечею а милосердєм", тодї запитав його цар Брамадата:

— Скажи менї, мій сину Довгоживе, яке значінє надаєш ти сим словам, щоб ними руководити ся в житю?

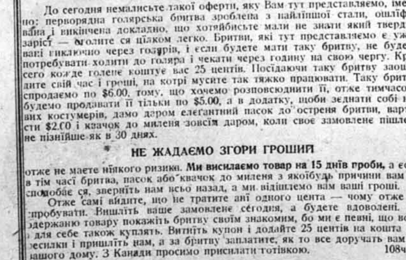
А Довгожив відповів йому так: — Те, що сказав менї мій батько перед смертию: „ не гляди дуже далеко" — значить, не допусти, щоб в тобі довго тлїла ворожнеча, а „не диви ся дуже близко" — значить: не розходи ся з чоловіком поспішно, не спробувавши лагідним способом навернути його на лїпшу дорогу. А те, що сказав мій батько, що „ворожнечі не замирують ся ворожнечею, але милосердєм", значить, що ти царю замордував мого батька й мою матір, а як би я за те відобрав тобі житє, то се ворожнечі не залагодило би, але ще-б її збільшило, бо ті, що передані тобі, відібралиб житє менї, а ті, що передані менї, сталиб лише шукати нагоди, щоб відобрати відтак житє у них. Таким робом ворожнеча не замирила би ся, тільки змогутніла би так, що їй не було би кінця. А тепер, як я не став глядїти надто далеко, розжеврюючи злобу, а не дивив ся й за близко, бо не розійшов ся з тобою, а повірив тобі, що не будеш більше відбирати у людий житя, то ворожнечу побідило милосердє. Ось і виходить те, що сказав мій батько, що „не ворожнечею залагоджуєть ся ворожнечу — а милосердєм". Таку думку мав і мій батько перед смертию, жалїючи, що розійшов ся з тобою поспішно, не спробувавши перемінити твоїх думок із грізного обичаю на добрий.

Як хлопець Довгожив сказав се бенареському цареви, Брамадаті, то він задумав ся а на його рісницях звисла важка сльоза. І обізвав ся Брамадата до терпеливого хлопця: — Коротке твоє слово, мій сину, але змисл його буде тягнути ся через весь вік усього роду людського на землї.

З того часу перемінила ся до краю вдача царя Брамадати. І не було вже за його царйованя більше смертних кар на людях тому, що він не глядів анї дуже далеко анї дуже близко, а все тямив, що ворожнечу залагоджуєть ся не ворожнечею, але милосердєм.

UKRAINIANS PROTEST AGAINST ACTION OF THE POLISH NATION.

Delegates from All Parts of the State of West Virginia Meet in Wheeling.

Sent Protest Resolutions To President Wilson And Others.

Over two thousand Americans of Ukrainian birth, their wives and families, marched over the streets of the city yesterday afternoon and following the big parade held a convention and protest meeting at the Market Auditorium, where they entered a rigid protest against Bolshevistic, Polish and Rumanian invasion of the Ukraine.

Protest messages were sent to the President of the United States, to the members of the U. S. Senate and Congress and to the President of the Peace Conference and others. Resolutions were also adopted by acclamation and ordered forwarded to the various bodies. The meeting was attended by delegates from all parts of the state of West Virginia and also from many parts of the state of Ohio. The meeting was presided over by Professor Humphrey Kowalsky, of New York City, the secretary of the information bureau of the Ukrainian National Committee of the United States who spoke in part as follows:

"In these horrible times when our native land is bathing in the blood of our sons, fathers and brothers who undertook to defend our liberty; in these momentuous days when the Ukrainian people are shedding their blood in defence of our native country against the Bolshevik hordes, with the approval of the Peace Conference given to the Polish imperialists to deprive us of our most esteemed liberty—we all have, dear friends assembled as faithful sons of the great Ukrainian nation in order to lift up a mighty cry of protest against the Polish invasion of the Ukrainian nation's ethnographic territory—the nation that alone protects Europe most effectively before the Bolsheviki menace.

"It is not Poland, but it is Ukraine that wages a resolute struggle with the Moscovite Bolshevism. On the contrary the Polish imperialists, whom France so eagerly supports, have now concluded a pact with the Moscovite Bolsheviki and have jointly taken up arms to combat the Ukrainians. This is being done in the mad rush of conquest and to gratify the hungry appetites of the imperialists.

"If the Poles have undertaken to fight the Russian Bolshevism, and if the Muscovite Bolsheviki aim at defeating the Polish nobility and bourgeois, then why do they not wage war upon each other? Why do not the Poles attack the Bolsheviki and why do not the latter advance against the former? And again, why do both Poles and Bolsheviki jointly invade the Ukraine? These and many other combinations give evidence that there has been an understanding made between Paderewski and Lenin, between Pilsudski and Trotsky—an alliance formed to desroy the liberty-loving Ukrainian nation.

"All over the Americas—in the United States, in Canada, Brazil and Argentine—the Ukrainian immigrants protest against both the Polish and Bolshevistic invasions in the Ukraine, and they declare before the civilized world that the Ukrainian nation deserves the right to be free, independent and sovereign by reason of so many and innumerable sacrifices.

"In view of this, the Ukrainian immigrants, following the footsteps of their brethren in Motherland, do hereby demand of the peace conference to compel Poland to withdraw from East Galicia, Volhynia and Kholm government, and to make Rumania withdraw from the Ukrainian Bukovina and Bessarabia. We ask the democracy of the world to appreciate the just efforts of the Ukrainian nation to establish a real democracy, peace and independence, and we ask the world to recognize the equitable demands of the Ukrainian nation.

"It is the sacred duty of the Ukrainian immigrants in the United States to protest most emphatically against any decision of the peace conference favoring Poland in her greed to acquire East Galicia, even for the shortest lenght of time. We must act so as to arouse the sympathy of Congress in the Ukrainian question in order that Congress may take an active part in behalf of the Ukrainian East Galicia, Kholm and other parts of Ukraine, just as it did in the case of Chinese Shantung.

"We firmly believe that congress, being aware of the fact that East Galicia and other Ukrainian territories in question are indisputably Ukrainian, and that in East Galicia there are 75 per cent Ukrainians, as against only 13 per cent Poles—will never ratify such a peace or treaty that would grant East Galicia, Kholm and other parts of Ukraine to Poland. Such a forcible enslavement of the conscious and unwilling Ukrainian people would be the greatest violence and crime the world has ever seen."

I.

Message to President.

To His Excellency, President Woodrow Wilson, Washington, D. C.:

Two thousand American delegates of Ukrainian birth and origin residing in West Virginia and vicinity, in meeting assembled on August 31, 1919, unanimously protest against the Bolshevistic, Polish and Roumanian invasions in Ukraine, East Galicia, Kholm, Bukovina, Bessarabia and other parts of Ukraine, and respectfully petition your excellency, the secretary of state and congress of the United States to lend us assistance in combating Bolshevism, to compel the Polish and Roumanian and Russian governments to withdraw immediately their armies from Ukraine, and to recognize complete independence of the Ukrainian republic.

(Signed)

And. Woloshyn, Stefan Hrushkevich.

II.

Message to Congress.

Two thousand American delegates of Ukrainian birth and origin residing in West Virginia and vicinity, in meeting assembled on August 31, 1919, resolved respectfully to request the congress of the United States to withhold the ratification of any treaty with the new Polish state as well as with all other foreign invaders in Ukraine as long as East Galicia, Kholm, Bukovina, Bessarabia and other parts of Ukraine are under their occupation, and that no treaty whatever be made or ratified with Poland, Rumania and Russia which shall accord to them the Ukrainian ethnographic territory. We earnestly petition the American congress to recognize complete independence of the Ukrainian democratic republic.

(Signed)

And. Woloshyn, Stefan Hrushkevich.

III.

Cable Message To:

1—Ukrainian Peace Delegation, Paris, France;

2—President of the Peace Conference, Paris, France;

3—General Petlura, President of the Ukrainian Democratic Republic, Ukraine.

Two thousand American delegates of Ukrainian birth and origin of West Virginia and vicinity, requested President Wilson, the secretary of state and American congress to withhold ratification of treaty with Poland, Roumania and Russia, and to recognize Ukraine's independence. If diplomacy fails, Ukrainian sword will not.

(Signed)

And. Woloshyn, Stefan Hrushkevich.

(The Wheeling Intelligencer, Wheeling, W. Va., Sept. 1, 1919.)

У тійсамій газеті і з тогосамого дня находимо ось-таку редакційну статю:

OUR FOREIGN BORN CITIZENS.

On several occasions during the past two years we have had demonstrations in Wheeling of our foreign-born citizens, and many of our native population have undoubtedly been surprised to see the large contingents of foreign descent that have been gathered on these occasions. Yesterday a very striking demonstration was made by the Ukrainians of Wheeling. Several hundred sturdy, well-set-up and vigorous men were in line and took part in the subsequent meeting. Five years ago not one man in ten in Wheeling could have told where the Ukraine was had he been asked. The Ukraine was not a political entity. It was only a geographical division of the great Russian empire. So far as most of us knew, it had no distinctive national characteristics and no national history, but the Ukraine has suddenly developed into an important factor in the world's affairs, and we find that we have among us a very considerable contingent of Ukrainians by birth.

We have, in fact, in this industrial community a pretty active little melting pot of our own, and one of the duties of our more fortunate citizens is to keep the fires burning under the melting pot all the time, to the end that these thousands of men, women and children who have come to us from distant lands may have the adventages of education in the English language and an understanding of the duties and responsibilities which fall upon them when they come here and become citizens.

We are not doing a great deal in this section to help the new immigrant. Some time ago we heard some talk of a campaign of Americanization. Wheeling can well afford to put on such a campaign.

(The Wheeling Intelligencer, Wheeling, W. Va., Sept. 1, 1919.)

В иншій вілінґській газеті читаємо ось-такий звіт з сього українського віча:

2,000 UKRAINIANS HOLD PARADE AND STATE CONVENTION HERE.

National Ukrainian Flag Not Carried, Fearing Trouble With the Poles.

Two thousand Ukrainians from all over the state of West Virginia and eastern Ohio, assembled in Wheeling yesterday to attend the state convention of the national body. It was reported that fearing a possible clash with some of the Polish colony, the Ukrainians did not carry their national flags during the parade which was held in the afternoon. However the colors blue and yellow were prominently displayed in badges and on automobiles. Apparently there was little ground for fearing any difficulty for the parade passed off quietly and without incident.

The parade formed at the Ukrainian Greek church 42nd and Jacob street and marched to the Market Auditorium where the exercises of the day took place. Among the principal speakers were Rev. Prystay of Carnegie, Rev. Sydoriak of Pittsburgh, both of whom spoke in Ukrainian and Profesor Humphrey Kovalsky of New York secretary of information bureau of the national Committee of the United States.

Messages were addressed to President Wilson, Congress, the Ukrainian Peace Delegation at Paris and General Petlura of the Ukrainian Republic, in protest of the Bolshevistic, Polish and Rumanian invasion of Ukraine.

Following is an extract of the resolution drawn up and adopted:

"It is not Poland, but it is Ukraine that wages a resolute struggle with the Moscovite Bolshevism.

"If the Poles have undertaken to fight the Russian Bolshevism, and if the Moscovite Bolsheviki aim at defeating the Polish nobility and bourgeois—then why do they not wage war upon each other? Why do not the Poles attack the Bolsheviki and why do both Poles and Bolsheviki jointly invade the Ukraine? These and many other combinations give evidence that there has been an understanding made between Paderewski and Lenine, between Pilsudski and Trotsky—an alliance formed to destroy the liberty-loving Ukrainian nation.

"All over the Americas: in the United States, in Canada, Brazil and Argentine, the Ukrainian immigrants protest against both the Polish and Bolshevistic invasion in the Ukraine, and they declare before the civilized world that the Ukrainian nation deserves the right to be free, independent and sovereign by reason of so many and innumerable sacrifices.

"It is the sacred duty of the Ukrainian immigrants in the United States to protest most emphatically against any decision of the Peace Conference favoring Poland in her greed to acquire East Galicia even for the shortest length of time.

"We firmly belive that Congress, being aware of the fact that East Galicia and other Ukrainian territories in question are indisputably Ukrainian and that in East Galicia there are 75 per cent Ukrainians, as against only 13 per cent Poles—will never ratify such a Peace or treaty that would grant East Galicia, Kholm and other parts of Ukraine to Poland. Such a forcible enslavement of the conscious and unwilling Ukrainian people would be the greatest violence and crime the world has ever seen."

(The Wheeling Register, Wheeling, W. Va., Sept. 1, 1919.)

ПОЗІР! НЮАРК! ПОЗІР!

Тов. „Вільна Україна" в Нюарку, Н. Дж. від. 152 У. Н. Союза

— устроює —

В СУБОТУ, 20. ВЕРЕСНЯ С. Р.

в CENTRAL HALL,
Springfield Ave., cor. Morris Ave.

ТЕАТРАЛЬНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ

СВЕКРУХА

комедія в 3. діях, Л. Лопатинського

ОСОБИ:

Іван Кушнір, молодий господар.... ....т. А. Гарматюк
Анна, його жінка.....т. А. Гольдевич
Горпина Баландиха, її мати........ ....т. А. Харчук
Петро, син Горпини, парубок..... ....т. П. Писаренко
Доня, вихованиця Кушнірів ....т. А. Левицька
Амброзій Заціравський, писар ....т. В. Сидорович
Грицько Ронґуш, господар......... ....т. П. Косців

Річ діє ся в хаті Кушнірів, в нашім часі.

Початок точно о годині 7-ій вечер.

Ціни місць: 35 і 50 центів.

Дорогі Родимці з Нюарку і з околиць! Просимо прибути на наше представленє, бо штука інтересуюча і поучаюча. **По представленю баль аж до рана,** де можна буде хорошо забавитись. 109і111

Хто хоче вступити до нашого товариства, буде мав нагоду, бо там будемо принимати без вступного, тільки за місячною вкладкою 50 цнт., а запомога $6.00 тижнево.

Музика місцевої Банди.

КОМІТЕТ.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

БЕНВУД, В. ВА. Бр. св. Йосифа, від. 157, подає до відома своїм членам, що триквартальний мітінґ відбудеть ся дня 21. вересня в гали церковній під числом 42 Джекуб улиця. Так далї буде відбувати ся мітінґ кождої третої неділї по першім у згаданій гали. Просить ся членів місцевих і позамісцевих не передавати своїх місячних вкладок через других членів, а приносіть самі. Попередного мітінґу було ухвалено, що кождий член мусить бути на манїфестаційним поході, котрий відбув ся дня 31. серпня б. р., в Вілінґ, В. Ва. Від згаданого походу нїщо члена не могло увільнити, тільки одна хороба. Позаяк всї члени не явили ся на згаданім поході, то з тої причини просить ся всіх членів явити ся на той мітінґ і ту справу розсудити. — Г. Ладанай, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Василія, від. 364, подає до відома, що квартальні збори відбудуть ся в неділю, 21. вересня, зараз по Службі Божій, в гали церковній. Просить ся членів, аби всї як один явили ся, бо є важна справа до полагодженя, як також вирівнане членських вкладок. Неявивший ся член буде укараний після ухвали братства, або буде суспендований після статута У. Н. Союза. Також будеть ся принимати нових членів до братства і до У. Н. Союза. Всї як один гуртуймось в українських народних організаціях, а не у ворожих нам польських (як тут богато є), котрі то наших братів мордують в старім краю і тут ще використовують нас. Уже час, аби ми себе пізнали, що ми народ український, а не якийсь „Австріен католік", як тут богато буває. Уважаймо, що як буде сила, то буде і воля! — І. Сподар, секр.

С. С. ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 96, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся в неділю, 21. вересня, о 2-гій годині пополудни. Кождий член має явити ся на сей мітінґ, бо будуть важні справи до полагодженя. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — С. Войтович, предс.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. „Вільна Україна", від. 176, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся дня 21. с. м. в церковній гали зараз по Службі Божій. Просить ся всіх членів, аби явили ся на сім мітінґу. — Р. Рубльовський, секр.

БЕНТЛЕЙВІЛ, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 109, взиває всіх своїх членів, аби дня 21. вересня с. р. безусловно кождий явив ся на мітінґу, бо є важні справи до полагодженя. Члени, котрі на мітінґ не приходять, то самі собі шкодять. — П. Яницький, предс.; І. Фариняк, секр.

ВІЛКСБЕРИ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що триквартальний мітінґ відбудеть ся в неділю, 21. вересня с. р. точно о 3-тій годині пополудни, в церковній гали при Рівер улиці. Обовязком кождого члена явитись на сей мітінґ, бо маємо дуже важні справи до полагодженя. Котрий член не явить ся без важної причини, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Довгуючі члени повинні вирівнати всї свої залеглости, бо инакше будуть суспендовані. Уряд братства і контрольна Комісія мають здати своє справоздане з цілого діловодства в протягу 9 місяців. Також будеть ся принимати нових членів до братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Тож хто би хотів користати з сеї нагоди, нехай прибуде на сей мітінґ і впишеть ся до нашого братства і до У. Н. Союза. — І. Чолій, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеть ся в неділю, 21. вересня, о годинї 1.30 пополудни, в гали парафіяльній. Всї члени мають на тім мітінґу явити ся, бо є дуже важні справи до полагодженя. Котрий член не явить ся, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — Д. Мороз, предс.; І. Заяць, секр.; Т. Ференц, кас.

СЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 90, повідомляє своїх членів, що триквартальний мітінґ відбудеть ся дня 21. вересня б. р. Всї члени мають явити ся на мітінґу в гали церковній зараз по Службі Божій. Просить ся всіх членів, аби старали ся привести як найбільше нових членів. Пощо належати до чужих організацій, як є своя рідна організація, українська, котра дає запоруку кождому членови на будуче? Котрий член не явить ся на мітінґу, заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — С. Дудуц, предс.; І. Чепа, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Подаєть ся до відома всім членам тов. „Єдність", від. 163, що мітінґ відбудеть ся в суботу, 20. вересня б. р., о годинї 7.30 вечер, в гали п. Ю. Лашковича під числом 1013 Норт 3-та ул. На сей мітінґ повинні явити ся всї члени, бо є дуже важні справи до полагодженя, як справи в товаристві так і справа Народного Дому. На сім мітінґу будеть ся приймати нових членів до товариства і до У. Н. Союза. Хто би мав охоту записати ся до сего товариства, нехай прийде під висше згадану адресу на мітінґ товариства. До товариства платить ся 55 цнт. місячно, а за се член, коли захоруе, дістане $6.00 тижневої запомоги. Тож користайте, товариші, з нагоди і приходіть та запишіть ся громадно в члени тов. „Єдність". Котрий з членів не явить ся на сім мітінґу, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Просить ся приєднувати як найбільше членів, бо се є повинностию кождого члена. — І. Хмелик, предс.; Т. Сорока, кас.; Н. Волос, писар.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що триквартальний мітінґ відбудеть ся 21. вересня, зараз по Службі Божій, в гали Укр. Ам. Горожан під числом 822 Норт-Франклін ул. Кождий член мусить явити ся на сей мітінґ і вирівнати свої вкладки; в противнім разі буде суспендований. Також будеть ся приймати нових членів до товариства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. — І. Витязь, предс.; П. Басараб, кас.; М. Барщевський, секр.

ВІЛКСБЕРИ, ПА. Бр. св. Николая, від. 99, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що триквартальний мітінґ відбудеть ся в неділю, 21. вересня, зараз по Службі Божій. Кождий член мусить на тім мітінґу явитись і вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі дістане суспендованє. [illegible] нових членів до братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Неявивший ся член заплатить 25 цнт., а урядник 50 цнт. кари. — П. Герман, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеть ся дня 21. вересня, о годині 1-шій пополудни, в гали У. А. Горожан, 822 Н. Франклін ул. На сей мітінґ кождий член має явитись і звернути книжочки вигравкові та тикети балеві, або гроші. Котрий член не явить ся на сей мітінґ, заплатить $1.00 кари. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Нових членів будемо приймати до братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. — І. Жмутин, пр.; І. Береза, кас.; І. Сорока, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошеня женитьби не приймаєсь).

ЗМІНИ АДРЕСІВ.

Подаєсь до відома, що теперішна моя адреса звучить: MRS. EMILIA UHORCHAK, 216 Washington St., Jersey City, N. J. Tel. 2213 Montgomery. 111-13

Подаю до відома інтересованим, що моя теперішна адреса звучить: ІВАН АРДАН, Room 345, Munsey Building, Washington, D. C. 111-13

Пошукую **МИХАЙЛА МОДА**, з Підбіри, повіт Рогатин, Галичина. Перед роком перебував в Котсвіл, Па. Хтоби про него знав, або він сам, зволить в дуже важній справі зголосити ся до: JOHN FIRMAN, 421 Oak Street, Coatesville, Pa. 111-13

Пошукую свою краянку **п. ДРОЦЯЧКУ**, з села Грабовець, котра була віддана в Стрию, Галичина. Хтоби про неї знав, або вона сама, зволить в дуже важній справі зголосити ся до: B. PUZAKOWSKI, 2416 W. 2nd Street, Chester, Pa. 109-11

Пошукую свою сестру **АННУ КІСЕЛИЦЯ**, з села Яселко, повіт Сянік, Галичина. Перед пятьма роками перебувала в Філядельфії, Па. Хтоби про неї знав, або вона сама, зволить зголосити ся до: WASYL KISELYCIA, Glen Carbon, Pa. 109-11

Пошукую свою краянку **АННУ ЗАВАДА**. Послідно перебувала в Бруклин, Н. Й. Хтоби про неї знав, або вона сама, зволить зголосити ся до: HARRY SHOT, Box 95, Iroquois Falls, Ontario, Canada. 108-10

Пошукую свою рідну сестру **ОЛЬОНКУ ПЕЛЕНСЬКУ**, з Добровольських. Півтора року тому назад вона перебувала з дитиною в Честер Па., відтак виїхала кудись і нема про неї жадної вістки. Хтоби про неї знав, або вона сама, зволить зголосити ся до: ZOFIA WILCZYNSKA, 623 Green St., Chester, Pa. 110-12

Пошукую **МИХАЙЛА ГАВРИЛИЧА**, сина покійного Івана Гаврилича, з села Ольшаниці, повіт Ліско, Галичина. Має перебувати в Донора, Па. або в Юнґставн, Огайо. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: JOSEPH KOMISAR, 615 Lehigh St., Palmerton, Pa. 110-12

Пошукую свого рідного брата **НИКОЛУ ПРОЦАК**, і товариша **ЙОСИФА МИКУЛЯК**, оба з села Прибилів, повіт Товмач, Галичина. Три роки тому назад перебували подібно в Канаді. Хтоби про них знав або вони самі, зволять зголосити ся до: SAM PROCAK, 154 First St., Elizabethport, N. J. 109-11

Пошукую своїх рідних братів, **НИКОЛУ, МИХАЙЛА, ГРИЦЯ і ВАСИЛЯ СІКА**, з села Лушина, Рукова, повіт Старий Самбір, Галичина. Тому сім літ назад перебували в Скрентон, Па. Хтоби про них знав, або вони самі, зволять зголосити ся до: ANNA BUDZANOWSKA, Alicia, Pa., Lafayette Co. 11-13

Де є мій чоловік **ПЕТРО СЕМАНИЦЬКИЙ?** Петре, май розум, верни ся назад домів, або озови ся з якої причини Ти полишив мене з малою дитиною? 111

Марія Семаніцька.

Де є **АДАМ МАРТИНЮК**, з Турівки, повіт Скалат, Галичина. Тому три роки назад перебував в Вунсокет, Р. Ай. Пошукує його брат Василь Бабій з італійського полону, котрого адреса є: WASIL BABIY, No. Dl. M. 5533, C. F. Belvedere Firenze, Italy. 11-13

Де є **КАТЕРИНА МАҐНАВСЬКА**, з дому Лазарук, з Езуполя, повіт Станиславів, Галичина. Хтоби про неї знав, або вона сама, нехай в дуже важній справі зголосить ся до: JACOB MAZUMANSKI, 521 Hamilton St., Philadelphia, Pa. 111-13

Де є **ІВАН і ДАНЬКО ПАПАРОВСЬКИЙ**, з села Команча, повіт Сянік, Галичина. Перебували в Шімавт, Па. Хтоби про них знав, або вони самі, зволять зголосити ся до: ALEX KOPULEC, 219 Oak St., New Haven, Conn. 111-13

Де є мій муж **ВАСИЛЬ ЛУЦИШИН**, родом з Горублівки. Послідно перебував в Катасаква, Па. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: JOANNA LUCYSZYN, 250 Lafayette Ave., Passaic, N. J. 110-12

ПОТРЕБА сторожа, жонатого, з небільше як одною дитиною до обслуги камениці в Брукліні. Мешканє в місци. Платня $15.00 місячно. Голосить ся до: F. A. M., c/o "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 09-11

HELP WANTED FEMALE
ПОТРЕБА ЖЕНЩИН

P. LORILLARD COMPANY

ПОТРЕБУЄ ДІВЧАТ в віці 16 до 25 літ.

Наша фабрика є найліпше заряджена санітарно в Стейті Ню Джерзи і найліпші услівя праці для робітників, 49½ годин тижнево, 9 годин денно, а пів дня в суботу через цілий рік. Платня перевисшає усі другі плачені фабрикантами сего стейту. Голосіть ся о 8-мій рано, коли хочете добру платню і сталу роботу.

P. LORILLARD CO.,
Marion Branch,
888 Newark Ave., Jersey City, N. J.

Беріть кару з написом Jersey City їдучи з Нюарку або з долини міста Джерзи Сіти, або підземною зелізницею. 110-12

ПОШУКУЮ ЖЕНЩИНИ котра знає висилювати ґерданці з кораликів. Я маю таку роботу опатентовану і розпочав роботу. Ласкаві зголошеня слати до: JOHN TORAK, Box 300, Moline, Ill. 109-11

Щось дуже цікавого для кавалерів і вдівців. Пишіть, залучаючи 2-центову марку на адресу: Royal Sales Co., 19 Sta. O, New York City. 107-118

ГР.-КАТ. УРЯД парохіяльний в СЯНОЦІ (східна Галичина) упрашає Андру Хагас, Андрія Гладиша, Теофіля, Петра і Івана Хиндальських і Луку Вена, котрі вже від довших літ пережавають тут в Америці, щоби в дуже важній справі подали томуж урядови свої теперішні адреси. Адреси можна післати також на адресу: AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, 30 East 7th St., New York, N. Y. 110-11

ІСПИТОВАНИЙ дякоучитель, глядає посади. Вміє дуже добре вчити і провадити хор, парафіяльну школу і уладжувати театральні представленя. Ласкаві зголошеня просить ся слати: „DYAKOUCHYTEL", c/o "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 11-12

УКРАЇНСЬКА, католицька парохія в Elmira Heights, N. Y., потребує сейчас дякоучителя, котрий би розумів ся на всім, що належить до дяківства, а притім був чоловіком чесним і охочим до праці. Мусить знати провадити хор, робити представленя і учити діти і держати порядок в церкві і школі. Платня 80 долярів і звичайні доходи. Думаючі убігати ся о сю посаду нехай пишуть на низше подану адресу: REV. P. SEREDA, 175 Horseheads Blvd., Elmira Heights, N. Y. 108-11

ОТСИМ повідомляю всіх інтересованих, що моя теперішна адреса є: REV. P. DMYTRYK, Box 27, Meacham Sask., Canada. 110-12

НА ПРОДАЖ підприємство чищеня вікон, на 200 долярів місячного доходу. Продаєть ся дешево. Ласкаві зголошеня слати на адресу: THE CLAREMONT WINDOW CLEANING CO., 1 Sullivan St., Claremont, N. H. 110-11

ПОТРЕБУЮ

добре кваліфікованого зі старокраєвим знанєм масара, добре винагороджене і стале занятє.

Потребую рівнож чоловіка, який знає продукувати доброго сорта красний догоЛь, який надаєть ся до виробу шкір.

Волю Українців. Інтересовані зволять голоситись на адресу: 110-12

М. САЛАМАНДРА,
Rockfall, Conn.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Зїзд Союза Чотирох Народів.

Головна управа Союза Естонців. Латишів, Литовців і Українців скликала була перший річний зїзд на днї 16. і 17. вересня 1919. до готелю Пенсильванія, в Ню Йорку. В нарадах взяло участь 100 делеґатів від всіх чотирох народів. Від Литовців, 32, від Українців 29, від Естонців 24, від Латишів 15. Наради почали ся о годинї 3-тій пополудни. Отворив наради голова Союза, п. Янкус, Литовець. Привитавши зібраних делеґатів, він попросив вибрати предсїдателя до перепровадженя нарад зїзду. Виборчий комітет іменував на предсїдателя п. Янкуса, на заступників одного Естонця і одного Латиша, а на секретарів пп. Мілтона Райта і Володимира Б. Лотоцького. Опісля вибрано резолюційну і пресову комісію, яка заняла ся виготовленем резолюцій, протестів і ґазетних звітів.

Відтак голова нарад зїзду відчитав телеґраму від посла Фйорелля Ля Ґардї,, републиканина з Ню Йорку, котрий тепер кандидує на президента міської ради в Ню Йорку. Посол Ля Ґардя перепросив зїзд, що задля важних справ не міг прибути і взяти в нїм участи, однак приобіцяв всїми силами поперти справу Естонців, Латишів, Литовців і Українців у парляментї. Заявив у телеґрамі, що Злучені Держави не мають найменьшої причини не признати самостійности републик сих чотирох народів, та приобіцяв внести в тій справі відповідний проєкт в парляментї. Опісля уділено слова Омелянови Ревюкови, котрий, доказував, чому Українцї домагають ся самостійности і чому Україна мусить бути незавсимою державою.

Випив склянку пива і заснув.

Іван Вишиваний, з Ню Йорку, доносить нам, що один Українець, на імя Дмитро Дмитерко, прибув з околицї оглянути Ню Йорк і тут обрабували його з усїх гроший, які мав при собі. В середу, 10. вересня, вечером він пійшов до одної коршми при Стентон улици, недалеко ріки Іст, казав дати собі склянку пива і як лише її випив, зараз заснув. Мав тут при собі 330 долярів і ті гроші в нього забрали. Дмитерко позичив собі на дорогу і поїхав назад в околицю заробити пару центів.

Шкільний буджет Ню Йорку.

Просьвітна комісія міста Ню Йорку предложила міській радї буджет на 1920 рік в сумі 87,-147.561 долярів і 26 центів, яку то суму мають ся ужити на удержанє шкіл, платню професорів, направу шкільних будинків і инше. Буджет є два рази більший від буджету на 1919 рік. Майбутними грубшими видатками подано: шкільні будинки 26,888.496 долярів; платня учителів 42,000.000 долярів; книжки і шкільні прилади 1,930.641 долярів; платня шість соток шкільних сторожів 2,319.970 долярів, або пересїчно $3.868.30 річної платнї для кождого сторожа.

Викопали кости великана.

Орел Нірман, поліцай в Джексон, Мішіґен, копав яму на своїм подвірю, 734 Норт улицї, і нехотячи натрафив на якийсь кістяк. Коли він почав копати дальше і глибше, видобув кістяк чоловіка, довгого на 12 стіп і 7 цалів. Труп ще не є цілком зіпсутий. Шкіра є ще в досить добрім станї, а також волосє на голові цілком не стратило барви. Ноги великана є довгі на шість стіп. Твар округла, ніс маленький, зуби дуже великі, хоч самі уста є досить вузкі. Викопаного трупа заберуть до музею.

Січові збори в Бінґгемтон.

П. Поточняк, секретар Січи в Бінґгемтон, Н. Й., подає отсим до відома всїм інтересовним, що збори Січи відбудуть ся в неділю, 21. вересня, о 3-тій годинї пополудни в церковній салї, при Клїнтон улици. Кождий Січовик має явити ся точно в означений час, аби в той спосіб доказав свою карність. Січ має радити над дуже важними справами. Нехай кождий приведе з собою ще бодай одного товариша до впису.

Спростоване.

В ч. 108 „Свободи" появила ся новинка — поклик до Українців з Богданївки. Там однак через помилку було сказано, що Богданївка належить до збаражського повіту, підчас коли вона належить до повіту скалатського.

Властитель не сьміє викидати комірника, коли сей не знайшов собі иншого мешканя.

Властитель дому не має жадного права викидати на улицю річи комірника, коли сей не знайшов собі ще иншого мешканя. Таке рішенє видав найвисший суд в Ню Йорку, коли минувшого тижня розбирав скаргу Френка Чізарі, комірника, на Кармелїя Казесі, властителя дому. Чізарі має жінку і семеро дїтий. З якоїсь причини Казесі виповів йому мешканє, однак до означеного дня Чізарі не найшов собі другого мешканя. Тодї Кезасі вибрав судовий дозвіл на викиненє комірника на улицю. Судія заявив властителеви, що мусить забрати річи свого комірника назад до мешканя і ждати доти, доки Чезарі не знайде собі инше мешканє. „Чоловіка — говорив судія — не вільно викидати з мешканя, бо житє є дорозше ніж реальність".

На дворі перського короля.

До Злучених Держав приде незабаром молодий перський король, шах Ахмед Мірза, котрому тепер скінчив ся 21-ший рік житя. Молодий шах є одним з найбільших членів пануючих тепер родин. Його трон, цілий золотий, з дорогими камінями, вартає 15,000.000 долярів. Його корона також зроблена з чистого золота і важить кільканайцять фунтів. Його меч, вибитий дорогими камінями, вартає 1,690.000 долярів. Покійний дїд теперішного шаха оставив свому внукови золота й діямантів, вартости 200,-000.000 долярів. Ремінь молодого шаха, яким він оперізуєть ся, є вибитий діямантами і важить 18 фунтів. Молодий шах має гарем, в котрім є 800 найкрасших женщин Персії. Сей гарем перейшов на його власність в 1913 роцї, коли Ахмед Мірза мав лише 15 літ.

Сьвіт стратив 28,000.000 найкрасших людий.

Анґлїйська лїкарська статистика виказує, що наслідком війни та інфлюенци впало на цілім сьвітї жертвою 18,000.000 молодців в найкрасшім розцьвітї житя, здорових на тїлї та здібних до подружого житя. Крім того инших 10,000.000 стало нездібними до промислового житя, отже не є здібними і женити ся та удержувати родину. Отже жертвою чотирох літ війни та інфлюенци впало 28,-000.000 здорових мущин. Війна не вбивала женщин, а інфлюенца забрала їх дуже мало. Кажуть, що коли би навіть всї анґлїйські мущини поженили ся, то в Анґлії і так остане 60% женщин, котрі не будуть мати змоги вийти заміж. Смертність між дїтьми є велика, а уродини досить слабі. В 1918 роцї в Анґлії і Валії народило ся 662.-773 дїтий, а померло 611.991.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Україна на міжнародній соціялістичній конференції.

Признавши одноголосно, на внесок проф. Михайла Грушевського, независимість Української Народної Републики, Зїзд Другого Інтернаціоналу, який відбув ся в Люцернї, Швайцарія, з початком серпня 1919 року, постановив дати Українї не будуче 15 голосів на кождім зїздї. На останнїм зїздї Україна була репрезентована лише трома представниками, а се: проф. Михайло Грушевський, Дмитро Ісаєвич і Петро Дідушок. Число делеґатів-учасників кождого соціялїстичного зїзду поділено між ріжні держави в сей спосіб:

1.	Велика Британія	30
2.	Злучені Держави	30
3.	Німеччина	30
4.	Росія	30
5.	Франція	30
6.	Італія	24
7.	Австралія	15
8.	Австрія	15
9.	Бельґія	15
10.	Україна	15
11.	Чехо-Словаччина	15
12.	Швеція	15
13.	Арґентина	12
14.	Голяндія	10
15.	Данїя	10
16.	Польща	10
17.	Угорщина	10
18.	Швайцарія	10
19.	Греція	9
20.	Норвеґія	8
21.	Фінляндія	8
22.	Югославія	8
23.	Еспанїя	6
24.	Пол. Африка	6
25.	Болгарія	4
26.	Вірменїя	4
27.	Литва	4
28.	Палестина	4
29.	Болївія	2
30.	Естонїя	2
31.	Ірляндія	2
32.	Латвія	2
33.	Перу	2
34.	Портуґалія	2
35.	Румунія	2
36.	Хіни	2
37.	Люксембурґ	1

На повінм засїданю конференції 6-го серпня принято проєкт комісії скликати інтернаціонал на 2-го лютого 1920 року до Женеви, Швайцарія. Сей зїзд має обговорити слїдуючі важнїйші точки: статути, відвічальність за війну, загальна політика інтернаціоналу і питанє про мир, демократія, диктатура пролетаріяту, соціялїзація, робітниче законодавство, і орґанїзація преси.

Українська місія для полонених в Італії.

В Римі находить ся вже місія для українських полонених в Італії. Місія прибула з України. Головою місії є Олександер Севрюк, голова української мирової делеґації в Берестю, заступником голови атаман Іван Коссак, секретарем Володимир Бандрівський. Місія має заняти ся улекшенем долї наших полонених в Італії, де лише з самої західної України находить ся около 120.000 жовнїрів-бранців. Місія має приготовити також їх поворот до вітчини. Адреса місії є: M. Alexandre Sevriuk, Chef de la Mission pour les Prisionniers de Guerre Ukrainiens en Italie, Rome, Grand Hotel.

Поляки спалили села в Галичинї.

За се, що війт в селї Демянів, рогатинського повіту, обидив польського капраля, коли сей реквірував, а красше рабував у селян збіжє, Поляки спалили ціле село, не оставивши ніодної хати. — Подібна кара стрінула українське село Черче, коло Рогатина. Тамошні селяни противили ся польським рабункам, і за їх спротив Поляки спалили 40 забудовань, мордуючи притім немилосерно женщин, старців і дїтий. Малих дїтий топили живцем в керницях.